

**INSTITUTIONEN FÖR VÅRDVETENSKAP
OCH HÄLSA**

”JAG BLEV RÄDD OCH VISSTE INTE VAD JAG SKULLE GÖRA”

En systematisk litteraturöversikt om tonåringars
upplevelser av sin graviditet i västvärlden.

**Lovisa Bjärnhall
Matilda Wahlqvist**

Examensarbete:	15 hp
Program/kurs:	Barnmorskeprogrammet RPH100 Examensarbete i reproduktiv och perinatal hälsa
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	HT/2021
Handledare:	Helena Nilvér
Examinator:	Margret Lepp

Titel svensk:	”Jag blev rädd och visste inte vad jag skulle göra” – En systematisk litteraturöversikt om tonåringars upplevelser av sin graviditet i västvärlden.
Titel engelsk:	”I was scared, I didn’t know what to do” – A systematic literature review of teenagers’ experiences of their pregnancy in the Western world.
Examensarbete:	15 hp
Program/kurs:	Barnmorskeprogrammet RPH100 Examensarbete i reproduktiv och perinatal hälsa
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	HT/2021
Handledare:	Helena Nilvér
Examinator:	Margret Lepp
Nyckelord:	graviditet, litteraturöversikt, tonåringar, tonårsgraviditet, upplevelser

Sammanfattning

Bakgrund: Tonårstiden är en intensiv period full av förändring och utveckling. Det finns flera risker med att bli gravid som tonåring för både mor och barn, och det beskrivs som ett globalt folkhälsoproblem. Barnmorskor har en betydelsefull roll för gravida tonåringar och har därför ett stort ansvar i att etablera en tillitsfull relation. Litteraturöversikter som beskriver tonåringars generella upplevelser av sin graviditet med fokus inom västvärlden har saknats, vilket motiverar syftet i föreliggande litteraturöversikt.

Syfte: Att beskriva tonåringars upplevelser av sin graviditet i västvärlden.

Metod: En systematisk litteraturöversikt med en sökning utförd i november 2021 i CINAHL och PubMed. Av totalt 620 unika träffar inkluderades elva kvalitativa studier som granskades och analyserades, vilket resulterade i teman och subteman.

Resultat: Tonåringars upplevelser av sin graviditet beskrevs utifrån följande teman: *Känslostorm*, *Period av utsatthet* och *Meningsfullhet*. Tiden som tonårsgravid upplevdes som en känslös och turbulent tid präglad av oro, stigmatisering och ensamhet. Graviditeten innebar ökad ansvarskänsla och behov av stöd, samtidigt som det gav positiva känslor och förväntningar på framtiden.

Slutsats: Tonåringars livssituation är sällan optimal för en graviditet, vilket påverkar både upplevelsen av graviditeten och beslutet kring att fortsätta den. Litteraturöversikten är ett bidrag för att öka medvetenheten och förståelsen kring tonårsgravidas situation, främst för barnmorskor men även andra som möter denna grupp. Ytterligare forskning kring hur stödet bäst kan anpassas till denna grupp behövs. Det tillsammans kan bidra till en mer positiv upplevelse av graviditeten.

Nyckelord: graviditet, litteraturöversikt, tonåringar, tonårsgraviditet, upplevelser

Abstract

Background: Adolescence is an intense period full of change and development. There are several risks of becoming pregnant as a teenager for both mother and child, and it's described as a global public health problem. Midwives play an important role when it comes to pregnant teenagers and therefore have a great responsibility in establishing a trusting relationship. No literature reviews that describe teenagers' experiences of their pregnancy with a focus on the Western world have been found, which motivates the aim of the present literature review.

Aim: To describe teenagers' experiences of their pregnancy in the Western world.

Method: A systematic literature review with a search conducted in November 2021 in CINAHL and PubMed. From a total of 620 unique hits, eleven qualitative studies were included, reviewed and analysed, which resulted in themes and sub-themes.

Results: Teenagers' experiences of their pregnancy were described based on the following themes: *Emotional storm*, *Time of exposure* and *Meaningfulness*. Time as a pregnant teenager was experienced as an emotional and turbulent time characterized by worry, stigma and loneliness. The pregnancy meant an increased sense of responsibility and need of support, but at the same time it gave positive emotions and expectations for the future.

Conclusion: The life situation of teenagers is rarely optimal for a pregnancy, which affects both the experience of the pregnancy and the decision to continue it. The literature review is a contribution to increasing awareness and understanding of the situation of pregnant teenagers, mainly for midwives but also others meeting this group. Further research is needed on how support best can be adapted to this group. Altogether, this can contribute to a more positive experience of pregnancy.

Key words: experiences, literature review, pregnancy, pregnancy in adolescence, teenagers

Förord

Under skapandet av magisteruppsatsen finns det flera personer som underlättat processen, stöttat oss på vägen och som vi vill tacka. Vi vill börja med att framför allt tilldela ett stort tack till vår handledare, Helena Nilvér, för en ständigt positiv attityd och närvaro samt bidragande av konstruktiv och användbar feedback under hela arbetsprocessen. Vidare vill vi tacka våra kurskamrater, med handledare, som under respektive seminarier bidragit med värdefulla råd, kritisk granskning och som lyft uppsatsen. Bibliotekarierna vid Hälsovetarbackens bibliotek, Göteborgs universitetsbibliotek, har alltid besvarat våra frågor om informationssökningar och litteratur på ett pedagogiskt vis, varför vi även vill rikta ett varmt tack till dem. Slutligen vill vi skänka tacksamhet till varandra för ett fantastiskt samarbete, samt till våra partners som korrekturläst uppsatsen och stöttat oss under arbetets gång.

Innehållsförteckning

Inledning.....	6
Bakgrund	6
Tonårstiden	6
Tonårsgraviteter.....	7
Tonårsgraviteter globalt.....	7
Tonårsgraviteter i västvärlden	7
Tonårsgraviteter i Sverige.....	8
Hälsoaspekter vid tonårsgraviteter	9
Medicinska risker.....	9
Psykosociala risker.....	9
Tidigare forskning	9
Barnmorskans yrkesroll.....	10
Barnmorskans arbete med gravida tonåringar	10
Teoretisk referensram – Livsvärldsbegreppet inom fenomenologin	11
Problemformulering	12
Syfte	12
Metod	12
Datainsamling.....	12
Inklusions- och exklusionskriterier.....	13
Sökprocessen.....	13
Urvalsprocessen	14
Dataanalys	16
Förförståelse	16
Forskningsetisk problematisering.....	16
Resultat.....	17
Känslostorm.....	17
Att ta ett stort beslut.....	17
Att ge upp sitt gamla liv.....	18
Period av utsatthet	19
Att vara ensam under graviditeten	19
Att vara i behov av stöd	20
Att slitas mellan sig själv och omgivningen	21
Meningsfullhet.....	22

Att få en nystart i livet	22
Att bli någons viktigaste person.....	22
Diskussion	23
Metoddiskussion.....	23
Resultatdiskussion	25
Fortsatt forskning	27
Slutsats	27
Referenslista	28

Bilagor

Bilaga 1: SBU:s granskningsmall

Bilaga 2: Artikelöversikt

Inledning

Att bli gravid som tonåring kan innebära en livsomvälvande händelse med stort ansvar. Under barnmorskeutbildningen har vi både praktiskt och teoretiskt saknat kunskap om gravida tonåringar samtidigt som ett intresse för denna mindre, men än så viktiga, grupp har växt. Att kunna vårda och bemöta gravida tonåringar utifrån ett professionellt förhållningssätt och evidensbaserad kunskap ingår i barnmorskans kompetensområde reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa. Genom att barnmorskan erhåller ökad kunskap om gravida tonåringar kan det resultera i en mer positiv upplevelse för denna grupp, vilket föreliggande systematiska litteraturöversikt kan bidra till.

Bakgrund

I bakgrunden presenteras tonårstiden och tonårsgraviditeter globalt, i västvärlden samt specifikt i Sverige. Här redovisas även hälsoaspekter vid tonårsgraviditeter och barnmorskans roll i mötet med tonårsgravida. Begrepp som är väsentliga för föreliggande litteraturöversikt beskrivs mer ingående. Avslutningsvis kommer den teoretiska referensramen att beskrivas och kopplas till ämnesområdet.

Tonårstiden

Tonårstiden kan vara en händelserik och intensiv period som präglas av att frigöra sig från sina föräldrar, hitta sin egen identitet och fundera kring existentiella frågor (Häggström-Nordin & Mattebo, 2016). Svenska Akademiens ordlista (2021) definierar tonåring som en person mellan 13 och 19 år. Många förändringar sker under tonåren både fysiskt, psykiskt, socialt och emotionellt (Häggström-Nordin & Mattebo, 2016). Under denna tid lämnar tonåringen något välbekant bakom sig för att kliva in i en ny och okänd fas. Förändringarna framkallar ofta både förvirring, ångest och oro samtidigt som många känner nyfikenhet och längtan efter allt vad vuxenlivet innebär (Wendt, 2016).

Att tonåringar ofta tar fler och större risker än vuxna brukar ses som en del av tonårstiden. Riskbeteendet hänger ihop med att tonåringars hjärna ännu inte är helt färdigutvecklad. I sammanhang med riskbeteenden nämns ofta frontalhjärnans omognad som en betydelsefull faktor, då en av dess funktioner är just att uppfatta och bedöma risker. Det höga risktagandet korrelerar med lägre användning av ett säkert preventivmedel just för att risktänket inte är färdigutvecklat (Pålshammar, 2010). En studie, bestående av fokusgruppsintervjuer med 17-åriga deltagare, beskriver hur riskbeteendet i samband med sex och preventivmedel är en av orsakerna till tonårsgraviditeter. Samtidigt belyser studien tonåringars attityder till att få barn och bli förälder som mycket negativ. En graviditet ses som en närmare katastrof och där abort blir ett självklart val, men för den delen inte ett lätt beslut att ta (Ekstrand m.fl., 2005). En fenomenologisk intervjustudie från Indien beskriver tonåringarnas negativa inställning till att få barn under tonåren och en tonårsgraviditet framhålls som det största misstaget i livet (Tomar m.fl., 2017).

Tonårsgraviditeter

Prevalensen tonårsgraviditeter skiljer sig i olika delar av världen. Tonårsgraviditeter globalt, i västvärlden och i Sverige kommer särskilt belysas. Begreppet *västvärlden*, vilket är av betydelse för litteraturöversikten, definieras likaså.

Tonårsgraviditeter globalt

World Health Organisation (WHO) beskriver tonårsgraviditeter som ett globalt folkhälsoproblem, vilket är vanligast i utvecklingsländer. Varje år är det ungefär 12 miljoner unga kvinnor, mellan 15 och 19 år, som föder barn i utvecklingsländer. Det sker även cirka 800 000 födselar årligen hos tonårsflickor som är under 15 år i utvecklingsländer. En faktor som kan påverka antalet tonårsgraviditeter i ett land är dess kultur. I många utvecklingsländer råder social press från samhället där unga kvinnor förväntas bli gravida tidigt. Begränsade utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter i utvecklingsländer kan göra att valet att bli mamma ses som det bästa av de få alternativ som finns. Lagstiftningen gällande abort och möjligheterna till att göra abort spelar också en stor roll för antalet tonåringar som blir mödrar (WHO, 2020).

Andra orsaker till skillnaderna mellan antalet tonårsgraviditeter i utvecklingsländer och övriga världen är brist på kunskap och tillgänglighet till preventivmedel för att kunna skydda sig mot en oönskad graviditet (WHO, 2020). I en tvärsnittsstudie från Uganda (Manzi m.fl., 2018) undersöks tonåringars syn på sexualundervisning i relation till frekvensen tonårsgraviditeter. Det framkommer att sexualundervisningen inte alltid ses ha positiv inverkan för antalet tonårsgraviditeter då 56 procent av 180 deltagare anser att den i stället kan uppmuntra tonåringar till sexuell aktivitet, vilket i sin tur kan medföra risker för oönskade graviditeter. Studiens slutsats är dock att den höga prevalensen tonårsgraviditeter i Uganda beror till stor del på bristande sexualundervisning och att det därför behövs i ökad utsträckning.

Tonårsgraviditeter i västvärlden

Västerlandet eller *västvärlden*, även kallad *Occidenten*, innefattar Europa och en del andra länder belägna på västra sidan av jordklotet, med fokus på kulturaspekt (NE, u.å). Mer specifikt benämns västvärldens länder bestå av Australien, Nya Zeeland, USA, Kanada och västra Europa. Gemensamt för västvärldens länder är att de har liknande kultur och värderingar (Phillips, 2020). Idag råder en mer liberal syn på sexualitet i västvärlden jämfört med tidigare generationer då inställningen var mer restriktiv. På senare tid har människor generellt en mer tillåtande syn på sexualitet även om undantag finns. Det västerländska samhället är idag mer mångkulturellt och inställningen till sexualitet kan skilja sig kulturer emellan (Hägström-Nordin & Matteo, 2016).

Antalet gravida tonåringar skiljer sig i västvärlden, trots ländernas likheter vad gäller ekonomi, resurser och kultur. I en rapport av Darroch m.fl. (2001) sammanställs och jämförs tonårsgraviditeter i fem västländer. Det framkommer att USA är ett av de länder som representerar högst andel aborter och tonårsgraviditeter. Övriga länder i rapporten, vilka är Sverige, Frankrike, England och Kanada, har betydligt lägre incidens. I rapporten jämförs även tonåringars perspektiv på sexuellt utövande mellan de olika länderna, där resultatet inte visar

några större skillnader. Vad som i stället skiljer länderna åt är bland annat tillgängligheten till och kunskapen om preventivmedel. Vidare framkommer korrelationen mellan preventivmedelsanvändning och frekvensen tonårsgraviditeter, där tonåringar i exempelvis USA använder preventivmedel i lägre utsträckning än andra delar av västvärlden. I en litteraturstudie av Imamura m.fl. (2007), vilken baseras på 20 artiklar från Europa, studeras faktorer som påverkar tonårsgraviditeter. I studien redovisas återkommande hur kvinnor som lever i socioekonomisk utsatthet riskerar att bli gravida i yngre åldrar.

En annan faktor som kan påverka incidensen tonårsgraviditeter är föräldraförsäkring där det i västvärldens länder råder stora skillnader. Medan USA inte erbjuder någon föräldraförsäkring alls, erhåller föräldrar i Sverige relativt hög ersättning baserad på tidigare inkomst. Vetskapen om att tidigare inkomst påverkar budgeten under första tiden som förälder leder ofta till att ungdomar idag väntar längre med att skaffa barn tills de har byggt upp en stabil tillvaro. Viljan att satsa på karriär och studier är också en bidragande faktor till att föräldrar väljer att skaffa barn i högre åldrar (Darroch m.fl., 2001). Det bekräftas i studien av Imamura (2007) att låg utbildningsnivå korrelerar med högre antal tonårsgraviditeter. När utbildning liksom synen på familjebildning värderas högt i samhället, samt då samhällets syn och förväntningar på tonåringar är höga, kan det bidra till lägre antal tonårsgraviditeter (Darroch m.fl., 2001).

Trots flertalet olikheter mellan västvärldens länder råder gemensam strävan efter att få ner antalet tonårsgraviditeter i samhället. Det förklaras hur god hälso- och sjukvård, tillgängliga stödfunktioner och sexualundervisning för unga kan bidra till minskat antal tonårsgraviditeter (Darroch m.fl., 2001). En metaanalys (DiCenso m.fl., 2002) av 22 randomiserade studier från västvärlden redogör å andra sidan för att sexualundervisning inte påverkar antalet tonårsgraviditeter. I tolv av studierna beskrivs att sexualundervisning i skolan inte förbättrar användningen av preventivmedel bland tonåringar och att antalet tonårsgraviditeter därför inte heller minskar.

Tonårsgraviditeter i Sverige

Att tonåringar får barn i Sverige är idag ovanligt och har minskat de senaste decennierna. För ungefär 50 år sedan skedde knappt 10 000 födslar av tonårsmödrar vilket motsvarar åtta procent av det totala antalet, medan det år 2020 föddes cirka 500 barn till tonårsmödrar vilket motsvarar knappt 0,5 procent (Statistiska Centralbyrån, 2021). Även tonårsaborter har minskat i Sverige senaste decenniet. År 2020 genomfördes nio aborter per 1000 flickor mellan 15 och 19 år jämfört med 21 aborter per 1000 flickor år 2010. Förändringar i rekommendationerna gällande långtidsverkande preventivmedel har gjort att de numer oftare förskrivs till tonåringar, vilket tros vara en av orsakerna till minskningen av tonårsgraviditeter (Socialstyrelsen, 2020).

I Sverige råder lagen om sexualbrott (SFS 2018:618) 6 kap. 4 § där en person över 15 år är straffbar vid sexuell handling med barn under 15 år. Lagen är till för att värna om unga och skydda dem från sexuellt utnyttjande (UMO, u.å). Lagar om sexuell myndighetsålder skiljer sig både mellan och inom länder samtidigt som de ofta ändras.

Hälsoaspekter vid tonårsgraviditeter

Det finns flertalet risker med tonårsgraviditeter för både mor och barn. Både medicinska och psykosociala risker har framkommit ur litteraturen.

Medicinska risker

Unga kvinnor som får barn i tonåren har en ökad risk för psykisk ohälsa och mortalitet (Larsson, 2016). Enligt WHO (2020) har gravida tonåringar en ökad risk för graviditetskomplikationer som eklampsi och infektioner i form av endometrit. I en litteraturöversikt av Jeha m.fl. (2015) har riskerna med en tonårsgraviditet för både mor och barn studerats. I översikten förklaras ytterligare komplikationer som anemi, urinvägsinfektioner och chorioamnionit förekomma i högre utsträckning hos tonåringar. Komplikationer under graviditet och förlossning är den vanligaste globala dödsorsaken bland flickor mellan 15 och 19 år (WHO, 2020). Barn till unga mödrar är i högre grad behov av sjukhusvård vid skador och sjukdomar än barn till övriga mödrar (Larsson, 2016). Det råder även ökad risk för tillväxthämning, för tidig förlossning och svårare tillstånd som kräver neonatalvård (Jeha, m.fl., 2015; WHO, 2020). Vidare presenterar Jeha m.fl. (2015) hur barn till tonåringar också har ökad risk att få neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i form av exempelvis autism.

En fysiologisk förklaring till varför ovanstående risker är högre hos unga gravida och deras barn är att moderns kropp ännu inte är färdigutvecklad och är av mått som inte alltid lämpar sig för barnafödande. Det har även framkommit att tonårsgravida inte når den viktuppgång som är rekommenderad under graviditeten och därmed utsätts för högre risker. Tonåringar tenderar att i större utsträckning utsätta sig för risker som rökning och droganvändning samt ha sämre kostvanor än gravida i högre åldrar, vilket ökar risken för komplikationer för mor och barn under och efter graviditet (Jeha m.fl., 2015).

Psykosociala risker

En tonårsgraviditet kan resultera i olika psykosociala konsekvenser. Graviditeten kan leda till stigmatisering och utfrysning från olika sociala sammanhang som familj, vänner och andra jämnåriga. Gravida tonåringar har även ökad risk att bli utsatt för våld av sin partner. Samtidigt leder en tonårsgraviditet ofta till att den unga kvinnan inte har möjlighet att avsluta sina studier vilket försvårar möjligheten till framtida arbete (WHO, 2020). Gravida tonåringar har ökad risk att drabbas av ekonomiska problem som en konsekvens av ovanstående faktorer. De riskerar också i högre utsträckning att drabbas av depression under och efter graviditet än övriga gravida. Det lyfts i studien att amning sker i lägre utsträckning hos tonåringar än hos övriga mödrar. Bristande ekonomi och socialt stöd från samhället korrelerar med minskad amning. Slutsatsen är att de ekonomiska och sociala förutsättningarna generellt är sämre hos tonåringar och att det därför råder lägre amningsfrekvens i denna grupp (Jeha m.fl., 2015).

Tidigare forskning

Det finns få litteraturöversikter inom ämnesområdet. Vad gäller översiktsartiklar om tonåringars upplevelser av sin graviditet har bland annat en metasyntes av Lucas m.fl. (2019)

identifierats, baserad på 19 kvalitativa studier. Den riktar sig främst mot tonåringars syn på deras mentala hälsa både under och efter graviditet. Artiklar som studerar generella upplevelser hos tonåringar under deras graviditet exkluderas. Den senast publicerade originalartikeln i metasyntesen är från 2017. En annan litteraturöversikt, utförd av Erfina m.fl. (2019), är baserad på 18 artiklar, varav två är kvantitativa och en av mixad metod. Den beskriver också tonåringars upplevelser av sin graviditet men i stället med fokus på övergången till moderskap och utgår från ett globalt perspektiv. En översiktsartikel som berör tonåringars upplevelser under graviditeten och som har sammanställt forskningen inom västvärlden är inte funnen i litteraturen. En sådan översikt kan vara av värde för att öka kunskapen och förståelsen för ämnesområdet i denna kontext, vilket motiverar vald metod.

Barnmorskans yrkesroll

Barnmorskans roll är betydelsefull i mötet med gravida tonåringar. Det finns både nationella och internationella riktlinjer och styrdokument som barnmorskan bör förhålla sig till i sitt arbete. *Midwife* är det engelska ordet för barnmorska och betyder "med kvinnan" och beskriver det förhållningssätt barnmorskan bör ha till kvinnan (Lundgren & Berg, 2016). Idag understryks vikten av den professionella vårdrelationen och dess betydelse för hälsa och välbefinnande i centrala styrdokument såsom Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). I International Confederation of Midwives (ICM) (2014) internationella etiska kod för barnmorskor beskrivs att barnmorskan ska utveckla en relation med kvinnan och stödja henne i rätten att delta i beslut som rör hennes liv och hälsa. Barnmorskan ska även erbjuda vård och stödja kvinnan under såväl graviditet som barnafödande med hänsyn till kulturella och individuella olikheter. Barnmorskans ansvar är att utifrån evidensbaserad kunskap erbjuda personcentrerad vård till både mor och barn med fokus inom området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa. Vården bör ske utifrån ett holistiskt perspektiv där hänsyn ska tas till varje individs förutsättningar (Svenska Barnmorskeförbundet, 2021).

Barnmorskans arbete med gravida tonåringar

Det finns inte alltid tydliga riktlinjer när det kommer till hur tonårsgravida bör bemötas och handläggas, däremot finns det flera studier som beskriver barnmorskans roll gällande vårdande av unga kvinnor under graviditeten. En fokusgruppstudie med hermeneutisk ansats utförd av Hertfelt Wahn m.fl. (2007) presenterar hur barnmorskor önskar bli en viktig del i de unga gravidas liv och bistå dem på bästa sätt samt att de gravida ska bemötas med respekt och tas på allvar. Vidare förklaras hur barnmorskor ibland blir som mödrar för tonåringarna, där de får bistå med mer än vad de annars gör med övriga gravida.

Att barnmorskor kan komma tonåringarna nära inpå beskrivs i en semistrukturerad fokusgruppsstudie från Jamaica av Wilson-Mitchell m.fl. (2018) där barnmorskor beskriver hur de fungerar som en extra familj för de unga gravida. Barnmorskor upplever att tonåringarna ofta lägger sin fulla tillit och förtroende till dem samt att deras relation är skör och lätt kan förstöras. De unga gravida är ofta rädda att bli dömda av vården och det är därför av vikt att försöka behålla det förtroende som byggs upp (Wilson-Mitchell m.fl., 2018). Honkavuo (2020)

beskriver i sin etnografiska studie betydelsen av barnmorskans förhållningssätt och bemötande av de unga gravida. Det är viktigt att tonåringarna känner sig välkomna, sedda och lyssnade på. Barnmorskorna lyfter även att det kan vara särskilt krävande att vårda gravida tonåringar då de inte alltid förstår eller följer råd. En norsk flerstegsstudie i form av fokusgrupper, utförd av Fredriksen m.fl. (2012), visar även den på betydelsen av att som barnmorska vara engagerad och skapa en förtroendefull relation för att kunna stödja unga gravida kvinnor. Barnmorskorna upplevde att en stor del av stödet till tonåringarna handlade om att hjälpa dem att klara mycket av det dagliga livet genom att stärka och bekräfta deras självkänsla samt förbereda dem inför det kommande moderskapet.

Teoretisk referensram – Livsvärldsbegreppet inom fenomenologin

Den teoretiska referensramen till den föreliggande litteraturoversikten grundar sig i begreppet *livsvärld* utifrån fenomenologi som filosofi. Inom fenomenologin kan personers livsvärld undersökas och leda till ny förståelse (Persson & Sundin, 2017). Fenomenologin tog sin början under sent 1800-tal och lanserades av Edmund Husserl i Tyskland, men kom senare att utformas vidare av andra filosofer som fransmannen Maurice Merleau-Ponty (Dahlberg, 2014). Fenomenologin är mest använd som metod och ansats. I föreliggande litteraturoversikt används fenomenologin som filosofi och inte som metod, där livsvärldsbegreppet är ramen för att djupare kunna diskutera och beskriva tonårsgravidas upplevelser av sin situation.

Livsvärld är ett begrepp som analyserats av Husserl och som speglar hur ett fenomen eller en situation erfars av den enskilda individen. Livsvärlden består av det som omger människan, bland annat sociala kontexter och naturligt förekommande föremål, vilka ständigt har inverkan på individens upplevelser och erfarenheter. Det beskrivs som den konkreta verkligheten (Husserl, 1936/1970). Begreppet utvecklades även av Merleau-Ponty (1945/1999) som menade att världen erfars på olika sätt av alla människor och varje persons livsvärld är därför unik. Livsvärlden existerar alltid och i alla kontexter och skapar samband till allt (Dahlberg, 2014). I begreppet *livsvärld* existerar flertalet centrala begrepp, *intentionalitet*, *den levda kroppen* och *den naturliga inställningen*, vilka tillsammans förklarar grunden till filosofin.

Intentionalitet är ett begrepp väl beskrivet av Husserl (1913/2004) och sammanfattar hur människor erfar och riktar uppmärksamhet mot olika fenomen eller ting som finns runtomkring dem. Han beskrev intentionalitet som ett samband mellan objektet och subjektet och medvetandet däremellan, vilket skapar upplevelser av fenomenet. Allt som finns runtomkring människor erfars, förnimmas och uppmärksammas och får därmed en mening hos varje individ.

Den levda kroppen utvecklades av Merleau-Ponty och förklarades som att människor erfar sin värld genom sin kropp. Kroppen är ett verktyg som kan sätta begränsningar för eller ge möjligheter till hur en individ kan föra sig i världen och erfara den. Vid sjukdom eller ohälsa kan kroppen bli en begränsning för individen, och tvärtom kan hälsa och välbefinnande ge utökade möjligheter till att erfara världen. Den levda kroppen är inte bara av biologisk form utan består också av en själ och är det centrala nav som människan lever genom. Att leva genom

sin kropp sker hela tiden och behöver inte utgå från ett ständigt medvetande om den, utan kan ske naturligt utan aktivt tänkande (Merleau-Ponty, 1945/1999).

Det sistnämnda begreppet, *den naturliga inställningen*, förklarar hur en individ förhåller sig till sin värld och att mycket i vardagen sker per automatik. Mycket som sker runt människor faller sig naturligt och kräver ingen aktiv reflektion från individen. Människan påverkas ständigt av fenomen eller sinnesintryck, i form av dofter, smaker eller ljud, vilka individen inte alltid medvetet reflekterar över. Oavsett medvetenhet kring objektet eller fenomenet erfars det likväl (Husserl, 1913/2004).

I föreliggande litteraturöversikt är avsikten att beskriva tonåringars upplevelser av sin graviditet och därmed erhålla kunskap genom att knyta an till begreppet livsvärld och dess innebörd. Därför har ett fenomenologiskt perspektiv med livsvärldsbegreppet i fokus valts som teoretisk referensram.

Problemformulering

Tonårsgraviditeter förekommer i hela världen i olika utsträckning och påverkas av kulturella och socioekonomiska faktorer. Unga kvinnor som får barn under tonåren drabbas lättare av socioekonomiska och hälsorelaterade problem än övriga gravida. Tidigare forskning har främst fokus inom abortfrågan, incidens och risker med tonårsgraviditeter, medan studier kring upplevelser av graviditeten hos tonåringar förekommer i lägre utsträckning. Samtidigt saknas en sammanställning som enbart beskriver upplevelser av att vara gravid under tonåren med fokus inom västvärlden. Gravida tonåringar utgör en minoritet i västvärlden, men är trots det en viktig grupp för barnmorskor att ha kunskap om. Det är därför av vikt att beskriva upplevelser av tonårsgraviditeter i västvärlden med syfte att erhålla ökad kunskap och förståelse för denna grupp. Förhoppningen är att föreliggande litteraturöversikt ska vara till nytta inom ämnesområdet både på individ- och samhällsnivå.

Syfte

Syftet med litteraturöversikten är att beskriva tonåringars upplevelser av sin graviditet i västvärlden.

Metod

Magisteruppsatsen är en systematisk litteraturöversikt, vilket enligt Friberg (2017) innebär att kunskap kartläggs för att få en aktuell bild av forskningsområdet. Syftet kan avgöra vilken typ av litteraturöversikt som är lämplig (Segesten, 2017). Vald metod är lämplig då forskning inom området existerar men då en systematisk litteraturöversikt som fokuserar på tonåringars generella upplevelser av deras graviditet i västvärlden inte är funnen.

Datainsamling

Initialt utfördes en inledande informationssökning, dels för att få en bild av ämnesområdet och dels för att få en uppfattning om hur mycket forskning som fanns (Östlundh, 2017). Den

inledande sökningen skedde främst i stora databaser som Google Scholar, CINAHL och PubMed. Under den inledande sökningen framkom kunskapsluckor som skapade underlag och utgjorde grunden till föreliggande litteraturöversikt. När en kunskapsgrund inom ämnesområdet erhållits påbörjades den egentliga informationssökningen.

Inklusions- och exklusionskriterier

Artiklarna valdes i första hand utifrån hur väl, och i vilken grad, de motsvarade syftet i föreliggande litteraturöversikt samt baserat på valda inklusions- och exklusionskriterier (Bettany-Saltikov & McSherry, 2016). För att bli inkluderade skulle artiklarna:

- studera tonåringars upplevelser av sin graviditet oavsett utfall,
- innefatta deltagare som är eller har varit gravida under tonåren, mellan 13–19 års ålder,
- vara publicerade i västvärlden,
- vara skrivna på engelska eller svenska,
- vara publicerade mellan 2006–2021,
- vara av kvalitativ metod alternativt mixad metod (där endast den kvalitativa delen används).

De artiklar som exkluderades var de som bedömdes vara av låg kvalitet utifrån vald granskningsmall. Artiklar som beskrev tonåringars upplevelser av moderskapet i stället för att ha fokus på graviditeten exkluderades då de inte besvarade syftet.

Sökprocessen

Modellen för PEO, *Patient, Exposure* och *Outcome* (Bettany-Saltikov & McSherry, 2016), användes för att bryta ner syftet i delar och utifrån de finna relevanta sökord, vilka staplades upp enligt tabell 1.

Tabell 1. PEO-modell

P (Patient)	Tonårsgravida
E (Exposure)	Graviditet
O (Outcome)	Upplevelser

Utifrån de begrepp som urskildes med hjälp av PEO söktes relevanta ämnesord i CINAHL Headings och Svensk MeSH. Ämnesorden som kom att användas var *Pregnancy in Adolescence, Life Experiences, Pregnancy, Qualitative Research, Interview* och *Focus Groups*. Därtill adderades flertalet synonymer för att fånga in så många artiklar som möjligt som kunde svara mot syftet, vilka var *teenage pregnancy, teen pregnancy, experienc**, *prenatal, antenatal, antepartum* och *qualitative*. Initialt användes inte sökord som motsvarade kvalitativa studier, men adderades till slut på grund av att lättare kunna få fram relevanta artiklar till syftet. Asterisk användes där det ansågs mest lämpligt, i syfte att få med samtliga ändelser.

Booleska sökoperatorer användes för att tydliggöra hur sökorden kombinerades. Operatorm AND har som funktion att sammanföra två sökblock och gör sökningen mer specifik och

avgränsad. Operatoren OR adderar synonymer och ökar sensitiviteten i sökningen (Karlsson, 2017; Östlund, 2017).

Likadana sökningar utfördes strukturerat i två databaser, CINAHL och PubMed, vilka utsågs då de är stora vedertagna sökmotorer och innehåller artiklar från välkända tidskrifter inom barnmorskans kompetensområde. Både CINAHL och PubMed är ämnesdatabaser som innehåller artiklar inom omvårdnad, där PubMed är mer medicinskt inriktad (Karlsson, 2017). Sökhistoriken redovisas i tabell 2.

Tabell 2. Sökhistorik

Databas	Datum	Sökord/Limits/Booleska operatörer	Antal träffar	Lästa abstract	Lästa fulltext	Resultatartiklar
CINAHL	211112	(Pregnancy in Adolescence OR teenage pregnancy OR teen pregnancy) AND (Life Experiences OR experienc*) AND (Pregnancy OR prenatal OR antenatal OR antepartum) AND (Qualitative Research OR Interview OR Focus Groups OR qualitative) Limiters – Published Date: 2006-01 - 2021-12; Peer Reviewed; English Language; Adolescent: 13-18 years	393	231	34	7
PubMed	211112	(Pregnancy in Adolescence OR teenage pregnancy OR teen pregnancy) AND (Life Experiences OR experienc*) AND (Pregnancy OR prenatal OR antenatal OR antepartum) AND (Qualitative Research OR Interview OR Focus Groups OR qualitative) Limiters – Published Date; 2006-2021; English Language; Adolescent: 13-18 years	266	105	28	5

Urvalsprocessen

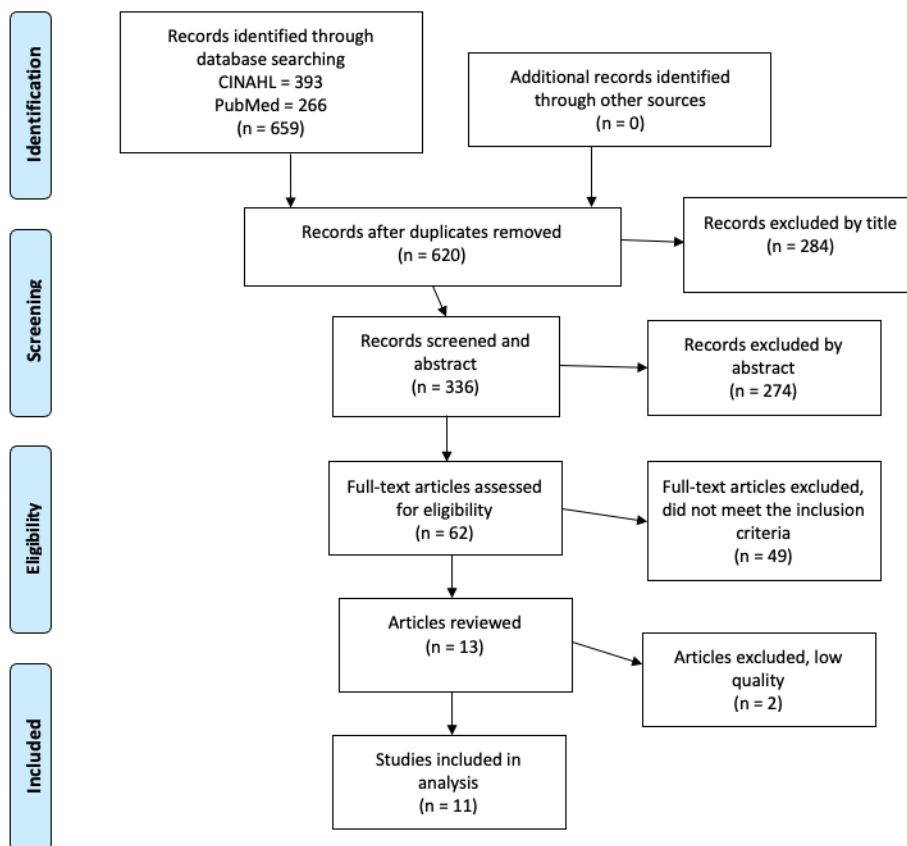
För att hantera och identifiera antalet dubletter användes referenshanteringssystemet EndNote. Urvalsprocessen följde stegen beskrivna i Bettany-Saltikov och McSherry (2016). Sökningarna genererade i 659 antal artiklar. Efter att 39 dubletter exkluderats återstod 620 artiklar. Samtliga artiklar bedömdes utifrån titel och dess relevans i förhållande till syftet, vilket utfördes tillsammans. Då återstod 336 artiklar vars abstract fördelades och hälften lästes enskilt. Därefter återstod 62 artiklar där hälften lästes av var och en i fulltext för att bedöma om de motsvarade

valda inklusionskriterier. Vid tveksamheter diskuterades artiklarna sinsemellan och slutligen återstod 13 artiklar.

Till kvalitetsgranskningen användes Statens beredning för medicinsk och social utvärderings (SBU) (2012) granskningsmall för kvalitetsgranskning av studier med arti forskningsmetodik - patientupplevelser (se Bilaga 1). Mallen valdes då den var väl anpassad till syftet och då endast artiklar av kvalitativ metod inkluderades. Båda granskade initialt samtliga artiklar var för sig, därefter diskuterades granskningarna tillsammans för att nå en gemensam bedömning. Resultatartiklarnas kvalitet graderades på så vis till låg, medelhög och hög grad (se Bilaga 2). Två av artiklarna exkluderades efter granskning då de ansågs vara av lägre kvalitet utifrån mallen. Slutligen återstod elva originalartiklar som bedömdes vara av medelhög och hög kvalitet och som kom att utgöra grunden till resultatet i föreliggande litteraturoversikt. Sju artiklar var från CINAHL och fem från PubMed, varav en var dubblott.

För att säkerställa att inte relevanta resultatartiklar missats kompletterades databassökningarna med en genomgång av liknande litteraturoversikter som presenterats i bakgrunden. Där kontrollerades litteraturoversiktens originalartiklar, men inga ytterligare artiklar tillkom därigenom. Urvalsprocessen redovisas i tabell 3.

Tabell 3. PRISMA 2009 Flow Diagram

Dataanalys

Dataanalysen har utgått från Bettany-Saltikov och McSherry (2016) metod för analys vid systematiska litteraturöversikter och dess nio steg. Den påbörjades genom att båda individuellt läste igenom resultatdelarna ur de elva artiklarna flertalet gånger för att få en så korrekt bild som möjligt av innehållet. För att sedan extrahera relevant data ur varje artikel, vilken motsvarade syftet till föreliggande litteraturstudie, markerades lämplig substans enskilt av båda. Extraherade data jämfördes, motiverades och bearbetades därefter tillsammans med fokus på att urskilja likheter och skillnader artiklarna sinsemellan. Arbetsprocessen fortsatte gemensamt med att substanserna bröts ner i mindre meningsenheter för att lättare urskilja betydelsen av innehållet. Data färgkodades i syfte att finna samband och för att få en enhetlig bild mellan de olika resultaten från originalartiklarna. Nyckelbegrepp från de olika artiklarna urskildes och utifrån dessa kunde subteman och teman skapas. De olika teman utgjorde tillsammans svar på syftet.

Förförståelse

Förförståelse är den kunskap en individ har kring ett ämne som ska studeras innan studien påbörjats. Det kan innefatta kunskap som förvärvats genom att vara student, men även erfarenheter vi bär med oss från livet utanför den akademiska världen. Att redovisa och reflektera kring förförståelsen visar på en medvetenhet om att den har betydelse för forskningsprocessen (Priebe & Landström, 2017). Förförståelsen kring ämnesområdet har lyfts och diskuterats inför och kontinuerligt under hela arbetsprocessen för att lättare bli medvetna om och kunna hantera den. Förförståelsen kommer bland annat från barnmorskeutbildningen, samhället, media och vår omgivning. Vi har inga egna erfarenheter av att vara gravida men har å andra sidan själva varit tonåringar och har på så vis en bild av vad perioden innebär.

Forskningsetisk problematisering

När forskning riktar sig mot sårbara grupper, som minderåriga i detta fall, bör det ske med intention att kunskapen skall ha gynnsam inverkan på gruppen (Kjellström, 2017). För att värna om deltagare i studier bör underlag för informerat samtycke finnas och att forskare väger nytta och risker mot varandra (Carlsson & Georgsson, 2021). Vid forskning på barn i Sverige krävs att tydlig information till både barn och vårdnadshavare är given och att information som ges är lättförståelig för samtliga parter (Etikprövningsmyndigheten, u.å.). I World Medical Association Declaration of Helsinki (2013) framkommer att det ibland kan vara nödvändigt att vända sig till deltagarens anhöriga för godkännande. Det är viktigt att individen själv ger informerat samtycke om så är möjligt och att forskningen alltid ska vara frivillig.

Föreliggande litteraturöversikt innebär inte någon risk för deltagarna. Samtliga elva artiklar belyser den etiska aspekten av sin studie och är etiskt granskade och godkända, vilket ökar chansen att deltagarnas rättigheter och välbefinnande har tagits i beaktning. Då deras identitet inte går att urskilja från originalartiklarna är deras identitet inte heller hotad.

Resultat

Litteraturoversikten baserades på elva artiklar varav sex var från USA, två från England, en från Australien, en från Island och en från Kanada. I analysen framkom tre teman och sju subteman, vilka beskrivs i tabell 4. Temana präglades till större delen av negativa upplevelser under graviditeten, men innefattar även positiva upplevelser och hoppfullhet inför framtiden hos tonåringarna.

Tabell 4. Översikt av resultatet

Temat	Subtema
Känslostorm	Att ta ett stort beslut Att ge upp sitt gamla liv
Period av utsatthet	Att vara ensam under graviditeten Att vara i behov av stöd Att slitas mellan sig själv och omgivningen
Meningsfullhet	Att få en nystart i livet Att bli någons viktigaste person

Känslostorm

I analysen framkom att tonåringarna upplevde många olika känslor under sin graviditet och framför allt i samband med graviditetsbeskedet. Grunden till de olika känslorna var oftast att graviditeten kom oplanerat samtidigt som tonåringarna upplevde att de slets mellan att stanna kvar i sitt gamla liv och att lämna det bakom sig. Tonåringarnas upplevelse av känslostorm beskrivs i subtemat *Att ta ett stort beslut* och *Att ge upp sitt gamla liv*.

Att ta ett stort beslut

När tonåringarna fick beskedet att de var gravida uppstod många blandade känslor som ibland var svåra att hantera. Det var vanligt att tonåringarna upplevde sig överrumplade vid graviditetsbeskedet, då graviditeterna nästan alltid var oplanerade (Aparicio m.fl., 2018; Charlton m.fl., 2019; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Mann m.fl., 2015; Sadler m.fl., 2016). Det fanns tonåringar som inte trodde att de kunde bli gravida då de tidigare inte blivit det trots bristande användning av antikonception (Mann m.fl., 2015; Sadler m.fl., 2016).

Känslor av ledsamhet och rädsla kunde uppstå vid graviditetsbeskedet (Aparicio m.fl., 2018; Charlton m.fl., 2019; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Mann m.fl., 2015), vilket beskrevs av en tonåring på följande vis:

I was upset. I was scared, I didn't know what to do. I didn't know how to feel. I was upset at myself because I didn't know what I was gonna do. (Charlton m.fl., 2019, s. 8)

Ilkska och besvikelse på sig själva kunde upplevas av tonåringarna (Charlton m.fl., 2019) både för att missa saker i livet och för att graviditeten kom för tidigt (Coleman-Minahan m.fl., 2020; Mann m.fl., 2015). Tonåringar som hade planerat graviditeten eller som hade en önskan att bli förälder uttryckte glädje i samband med graviditetsbeskedet (Aparicio m.fl., 2018; Bender 2008; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Sadler m.fl., 2016). Graviditetsbeskedet gav också positiva känslor i form av bekräftelse på att de faktiskt kunde bli gravida (Bender, 2008) och de såg med spänning på det som graviditeten innebar (Mann m.fl., 2015).

Tonåringarna upplevde motstridiga känslor och ambivalens i samband med graviditetsbeskedet vilket kom att prägla graviditeten (Bender, 2008; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Mann m.fl., 2015; Sadler m.fl., 2016). Beslutet kunde påverkas av känslan att behöva gå från att vara tonåring till tonårsmamma (Bender, 2008). Omgivningen påverkade tonåringarna som kom att ifrågasätta sina beslut. De behövde inte enbart hantera sina egna tankar utan även omgivningens åsikter om huruvida de skulle fortsätta graviditeten eller inte (Coleman-Minahan m.fl., 2020; Mann m.fl., 2015; Smith m.fl., 2012). Tonåringarna kunde uppleva sådan press från andra när det kom till beslutet att de kände att deras val togs ifrån dem (Mann m.fl., 2015). Ibland upplevde de att de varken ville genomgå en abort eller var redo för att få ett barn och hamnade därmed i ett svårt dilemma (Bender, 2008; Clarke, 2010; Coleman-Minahan m.fl., 2020). I början av graviditeten förekom det att tonåringar förnekade den på grund av det tuffa beslut de var tvungna att ta (Bender, 2008).

De tonåringar som hade varit gravida tidigare baserade sitt beslut på de val de gjort kring abort och de skuldkänslor det lett till. Det uttrycktes även oro för hur kroppen skulle reagera på och hantera flera aborter (Clarke, 2010). Några resonerade kring att de inte hade kunskapen att ta hand om ett barn och kände sig oförmögna att tillfredsställa deras behov samt att de önskade en stabil grund att stå på innan de blir gravida (Coleman-Minahan m.fl., 2020; Smith m.fl., 2012).

Att ge upp sitt gamla liv

Det framkom att tonåringarna upplevde att graviditeten ledde till olika slags förluster och begränsningar i livet, vilket ofta grundade sig i att de flesta fortfarande gick i skolan och inte tjänade pengar (Aparicio m.fl., 2018; Arthur m.fl., 2007; Bender, 2008; Chabot m.fl., 2010; Charlton m.fl., 2019; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Kinser & Masho, 2015; Sadler m.fl., 2016; Smith m.fl., 2012). Graviditeten hindrade tonåringarna från att umgås och festa med sina vänner vilket de kände sig uppgivna över. Att delta i sporter och fritidsaktiviteter upplevdes också svårt och ibland gav de upp sina sociala intressen (Sadler m.fl., 2016). Tonåringarna beskrev hur de upplevde att de gick miste om sin tonårstid och ibland även sina vänner och partners (Bender, 2008).

Tonåringarna uttryckte att graviditeten medförde oro inför framtiden av olika skäl. De fann det både stressande och påfrestande att inte hinna gå klart skolåren innan de skulle få barn, vilket skulle leda till en försämrad framtid. De såg graviditeten som ett hinder för att kunna ta examen

och att kunna uppfylla deras aspirationer och framtidsdrömmar (Bender, 2008; Chabot m.fl., 2010; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Kinser & Masho, 2015; Smith m.fl., 2012). Upplevelsen av instabilitet i att inte ha ett tryggt och stabilt hem inför det kommande föräldraskapet resulterade i oro (Aparicio m.fl., 2018). Det upplevdes negativt att behöva träda in i vuxenlivet där mycket styrs av ekonomin, samtidigt som de förväntades leva ett liv som tonåring utan att behöva tänka på pengar (Arthur m.fl., 2007; Bender, 2008; Chabot m.fl., 2010; Charlton m.fl., 2019).

Period av utsatthet

Det framkom i analysen att tonåringarna upplevde graviditeten som en period av utsatthet. De upplevde både ensamhet och isolering samtidigt som de var i behov av extra stöd under graviditeten. Tonåringarna upplevde samtidigt oro för att bli dömda, oro för utanförskap samt oro för andras reaktioner. Upplevelsen av utsatthet beskrivs i subteman *Att vara ensam under graviditeten*, *Att vara i behov av stöd* och *Att slitas mellan sig själv och omgivningen*.

Att vara ensam under graviditeten

Upplevelsen av att vara ensam under graviditeten var en känsla som förekom hos tonåringarna. Ensamheten var så påtaglig att den kunde upplevas isolerande (Aparicio m.fl., 2018; Arthur m.fl., 2007; Bender, 2008; Charlton m.fl., 2019; Kinser & Masho, 2015; Smith m.fl., 2012). Under graviditeten valde tonåringarna att oftare stanna hemma vilket både ledde till att de kände sig mer och mer isolerade samtidigt som deras sociala kontaktnät blev mindre och mindre (Bender, 2008; Kinser & Masho, 2015). Några tonåringar beskrev att de gick in i sig själva och upplevde att de ensamma bar på ett enormt ansvar (Kinser & Masho, 2015). Tonåringarna beskrev ensamheten utifrån att det största ansvaret åligger den gravida själv, och det sammanfattades som en ensam och mörk tid (Charlton m.fl., 2019). Ensamheten kunde vara en dominerande känsla under graviditeten, både hos de som hade kontakt med familj, vänner och vården och hos de som upplevde att besöken på mödravårdscentralen var det enda som fick dem att lämna hemmet (Smith m.fl., 2012).

Många gånger upplevde tonåringarna att ensamheten och isoleringen ledde till att de blev nedstämda samtidigt som deras stress ökade. Ett skäl till stressen var att de kände sig osäkra på vad som var normalt och inte under sin graviditet. När tonåringarna beskrev den stress de kände under graviditeten framkom symtom på nedstämdhet och depression i form av att de grät hela tiden, var ständigt irriterade och bara ville sova (Kinser & Masho, 2015). De kände sig annorlunda under sin graviditet och hade svårt att identifiera sig med andra, ofta på grund av att de var ensamma om att vara tonårsgravida (Arthur m.fl., 2007; Kinser & Masho, 2015; Smith m.fl., 2012). Ensamheten och känslan av utanförskap ledde till att de kände sig obekväma med att delta i exempelvis föräldragrupper på grund av att många par var äldre än de själva och hade annan socioekonomisk status (Kinser & Masho, 2015). Eftersom de kände sig obekväma med situationen kunde de utebli från besök hos mödravården, vilket beskrevs på följande sätt av två tonåringar:

It was nerve-racking being around people twice my age. (Arthur m.fl., 2007, s. 673)

I just felt out of place. (Arthur m.fl., 2007, s. 674)

De kroppsliga förändringar som graviditeten medförde gav sig också uttryck i form av utanförskap och en känsla av att vara annorlunda (Chabot m.fl., 2010; Sadler m.fl., 2016). Även om förändringarna ofta ledde till negativa känslor kunde de även vara stolta över sin växande mage (Sadler m.fl., 2016).

Att vara i behov av stöd

I samband med graviditeten upplevde tonåringarna ett ökat behov av stöd, både emotionellt, materiellt och ekonomiskt (Arthur m.fl., 2007; Bender, 2008; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Kinser & Masho, 2015; Sadler m.fl., 2016). Tonåringarna hade ett stort behov av stöd från personer i liknande situation (Arthur m.fl., 2007; Kinser & Masho, 2015), vilka preciserades som unga kvinnor som själva varit gravida. De upplevde stödet från dem som mer trovärdigt och äkta, då andra inte ansågs förstå deras situation. Frustration kunde uppstå hos tonåringarna när äldre personer gav oönskade råd och tog sig friheten att lägga sig i deras graviditeter (Kinser & Masho, 2015).

De tonåringar som upplevde ett bra stöd fick det från deras partner och familj, men även vänner, mödrahälsovården och andra organisationer kunde ge tonåringarna stöd (Arthur m.fl., 2007; Bender, 2008; Charlton m.fl., 2019; Sadler m.fl., 2016). När tonåringarna upplevde att familjen fanns där för dem kände de sig lugna och trygga då de visste att de alltid kunde få stöd (Bender, 2008). Familjen upplevdes inte alltid stöttande eller glada över graviditeten (Arthur m.fl., 2018; Charlton m.fl., 2019). Stödet från familjen brast om föräldrarna till tonåringen hade en problematisk tillvaro, såsom bristande ekonomi (Aparicio m.fl., 2018). Tonåringar som hade en dålig eller ingen relation till sina föräldrar upplevde bristande stöd redan före graviditeten, vilket blev extra tydligt när behovet av stöd ökade (Aparico m.fl., 2018).

Tonåringarna uttryckte stress och oro då deras partner inte gav dem stöttning (Kinser & Masho, 2015; Sadler m.fl., 2016). Det uppstod besvikelse och ilska när tonåringarnas partners inte följde med på möten till mödravården samt var ute och festade och därmed avsåde sig mycket av ansvaret. En av tonåringarna beskrev det bristande stödet från sin partner:

They [the baby's father] can just get up and go... They be like 'I didn't make that baby, you made that baby.' So I think that's something my stress comes from.
(Kinser & Masho, 2015, s. 5–6).

Det framkom att tonåringarna inte alltid litade på att partnern skulle ta sitt ansvar och de blev därför inte förvånade när deras partner lämnade dem under graviditeten (Kinser & Masho, 2015; Sadler m.fl., 2016). Tonåringarna hade samtidigt en känsla av att det ändå var till deras och barnets bästa att de var utan barnafadern under och efter graviditeten (Sadler m.fl., 2016).

Tonåringarna upplevde även bristande stöd från samhället (Aparicio m.fl., 2018; Arthur m.fl., 2007; Charlton m.fl., 2019; Kinser & Masho, 2015; Sadler m.fl., 2016). Tillgängligheten till mödravård sågs som ett stort problem vilket ledde till att de inte hade möjlighet att få det stöd de önskade (Arthur m.fl., 2007). Tonåringarna upplevde frustration över deras ekonomi och att bristen på transportmedel kunde leda till att de ibland inte kunde ta sig till fysiska träffar som mödravårdstillfällen och föräldragrupper. Det framkom hur organisationer som kunde bistå med ekonomiskt stöd sågs som en värdefull resurs för tonåringarna då många hade dåliga ekonomiska förutsättningar (Arthur m.fl., 2007).

Att slitas mellan sig själv och omgivningen

Tonåringarna upplevde stigmatisering och oro för att bli dömda av omgivningen i samband med deras graviditeter (Arthur m.fl., 2007; Bender, 2008; Chabot m.fl., 2010; Charlton m.fl., 2019; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Sadler m.fl., 2016; Smith m.fl., 2012). De upplevde att deras unga ålder var anledningen till att de blev dömda och dåligt bemötta samt uteslöts från diskussioner och ignorerades, både från folk runt omkring och av vården. Tonåringarna upplevde att de ansågs vara naiva och omogna i graviditeten (Arthur m.fl., 2007). På grund av graviditeten och för att de var sexuellt aktiva blev de utsatta för trakasserier och utanförskap (Charlton m.fl., 2019). Anhöriga ansåg ibland att tonåringarna förstörde sina liv på grund av graviditeten, vilket förstärkte upplevelsen av stigmatisering och att bli dömd (Bender, 2008; Smith m.fl., 2012). Som ett resultat av att det fanns en upplevd stigmatisering från samhället kring tonårsgraviditeter, ville tonåringarna skydda sig själva och sina närstående genom att undanhålla sin graviditet i den mån det gick (Clarke, 2010; Coleman-Minahan m.fl., 2020; Sadler m.fl., 2016).

Synen på tonårsgraviditet kom i vissa fall att förändras i samband med att tonåringarna blev gravida. Innan graviditeten upplevdes tonårsgraviditeter ofta som något oansvarigt och förknippades med ett misstag, samt att de aldrig kunde ana att det skulle hända dem. När tonåringarna själva blev gravida upplevde de tonårsgraviditeter som mer normalt, då de fick ett nytt perspektiv på det (Chabot m.fl., 2010).

En graviditet kunde både upplevas som att det hörde tonåren till (Aparicio m.fl., 2018), medan andra inte ansåg det (Clarke, 2010). När tonåringarna kände någon som själv varit eller var tonårsgravid, blev det lättare att acceptera och se sin egen graviditet som normal (Aparicio m.fl., 2018; Clarke, 2010; Smith m.fl., 2012). Tonåringarna normaliserade graviditeten genom att lyfta fördelar med att få barn tidigt. Genom att få barn tidigt kunde de planera för studier och karriär senare i livet, utan att tänka på graviditet och barnafödande (Clarke, 2010). En tonåring beskrev sin upplevelse kring det:

They say education comes first, but it's more important for me to have the children first because when you get your education, you go to university, you could be offered a job and you can't take the job because you are pregnant..., and that would hold

you back, but if you get all these out of the way first ... my mum had me early and she is in a good job now. (Clarke, 2010, s. 196)

Meningsfullhet

Temat beskriver att flera av tonåringarna uttryckte att de såg på graviditeten som en chans att få börja om och att ta ett steg mot vuxenlivet och att mogna. Det positiva i graviditeten lyftes fram, som att knyta an till sitt barn och få känna sig betydelsefull och viktig. Tonåringarnas upplevelse av graviditeten som meningsfull beskrivs i subteman *Att få en nystart i livet* och *Att få bli någons viktigaste person*.

Att få en nystart i livet

I samband med graviditeten upplevde tonåringarna ett ökat ansvar och att de behövde mogna tidigt (Bender, 2008; Charlton m.fl., 2019; Sadler m.fl., 2016; Smith m.fl. (2012). De upplevde ett behov av att tänka över jobb och spara pengar inför framtiden (Bender, 2008; Sadler m.fl., 2016). Det framkom hur de ibland uttryckte att de började tänka på sitt stora ansvar kring moderskapet redan under graviditeten och att de kunde ana barnets framtida behov (Sadler m.fl., 2016; Smith m.fl., 2012). Tonåringarna kunde både uppleva att de mognade redan under graviditeten (Charlton m.fl., 2019), men även att mognaden tillhörde framtiden och att det hörde samman med att bli mamma (Bender, 2008). Positiv personlig utveckling upplevdes genom ökad självständighet som stärkte tron på de själva (Bender, 2008; Smith m.fl., 2012). En tonåring förklarade sin mognadsprocess i samband med sin graviditet:

When I found out I was pregnant I grew up a lot. I was a totally different person to what I was, completely different. I guess I got a quick wake up call. I mean you don't know responsibility until you've got a kid. . . I thought I knew everything until I found out I was pregnant. It was like, oh okay time to start growing up. . . I wasn't doing that great before that. (Smith m.fl., 2012, s. 184)

Graviditeten innebar en nystart i livet för tonåringarna, de upplevde att de fick möjlighet att börja på ett nytt kapitel (Aparicio m.fl., 2018; Bender 2008; Chabot m.fl., 2010; Sadler m.fl., 2016; Smith m.fl., 2012). Graviditeten upplevdes som en möjlighet till att stärka relationen med sin partner. Den kunde innebära en positiv livsstilsförändring både för de själva och för partnern. De hoppades att graviditeten skulle hjälpa deras partner att ta sig ur ohälsosamma vanor, såsom drogmissbruk (Bender, 2008), men även att de själva skulle få en chans till att förändra negativa levnadssätt (Sadler m.fl., 2016; Smith m.fl., 2012). Tonåringar som rökte innan de blev gravida hade under graviditeten slutat eller minskat på både rökning och alkohol (Bender, 2008). Att bli gravid och få barn upplevdes som en stor ära i det att livet plötsligt fick en ny mening (Bender, 2008; Smith m.fl., 2012).

Att bli någons viktigaste person

Tonåringarna upplevde det meningsfullt att få bli den viktigaste personen i deras barns liv, att få vara behövd. De såg fram emot ömsesidig och ovillkorlig kärlek (Bender, 2008; Sadler m.fl., 2016; Smith m.fl., 2012). Tonåringarna kände glädje under graviditeten för att de skulle få se

sitt barn växa upp och för att barnet skulle göra alla glada (Bender, 2008). En tonåring uttryckte den lycka hon kände under sin graviditet för att hon skulle bli mamma på följande vis:

I'm gonna have a little baby, can't wait to hold it, squeeze it, and basically I don't care about nothin no more just my baby, you know. I don't need, you know, more, I got my baby. My baby's gonna love me and I'm gonna love it. I know there is gonna be something that loves me in return. (Sadler m.fl., 2016, s. 224)

Det framkom hur tonåringarna upplevde mer bekräftelse under sin graviditet. De fick mer komplimanger och uppmärksamhet än de var vana vid och kände sig på så vis mer sedda och bekräftade (Aparicio m.fl., 2018; Bender, 2008).

Under graviditeten kunde de börja knyta an till sitt barn, vilket blev mer tydligt allt eftersom graviditeten gick. Tonåringarna upplevde att de gav sitt barn kärlek redan under graviditeten genom att klappa på sin mage och läsa eller spela musik för barnet. När de kände barnets sparkar och rörelser upplevde tonåringarna att deras känslomässiga band blev starkare och starkare (Sadler m.fl., 2016). Det framkom hur tonåringarna såg fram emot och kände sig säkra på att ta hand om ett barn tack vare att de tidigare tagit hand om sina yngre syskon, varit barnvakt och på så vis fått lära sig det. Tonåringarna kände sig därför trygga i sin blivande roll som tonårsmamma (Aparicio m.fl., 2018; Bender, 2008).

Diskussion

I diskussionen kommer litteraturöversikten problematiseras och analyseras med förankring i litteraturen. Diskussionen inleds med en reflektion kring metoden, därefter diskuteras resultatet.

Metoddiskussion

En systematisk litteraturöversikt har utförts eftersom det ansågs vara en lämplig metod för att kunna besvara syftet. En empirisk studie av kvalitativ metod hade också varit relevant att utföra i syfte att beskriva upplevelser hos tonårsgravida, men i detta fall valdes en litteraturöversikt baserad på kvalitativ forskning. En litteraturöversikt är en relevant metod när en samlad bild över det aktuella kunskapsläget önskas. Som vårdpersonal är det fördelaktigt att skapa sig en evidensbaserad kunskapsbas genom att läsa litteraturöversikter jämfört med att söka enstaka studier som inte alltid håller en hög vetenskaplig nivå och som kan vara motsägelsefulla (Bettany-Saltikov & McSherry, 2016).

Under sökprocessen valdes begränsning i form av att artiklarna skulle vara vetenskapligt granskade, *peer reviewed*, vilket ökar trovärdigheten då det bekräftar att studierna är vetenskapliga (Henricson, 2017). Från början var tanken att endast inkludera artiklar som var publicerade de senaste tio åren men efter den inledande informationssökningen upptäcktes att det kunde vara ett för snävt intervall vilket gjorde att begränsningen för publikation utökades till de senaste 15 åren. Det fanns begränsat med studier i Europa, varför ämnet i stället kom att studeras utifrån en bredare kontext, nämligen västvärlden. En svaghet med litteraturöversikten

och dess sensitivitet är att endast två databaser användes. Om fler databaser inkluderats hade risken varit lägre för att relevanta artiklar missats. Samtidigt uppkom flertalet dubletter ur sökningarna i de valda databaserna CINAHL och PubMed, vilket ökar sensitiviteten. Dubletter bekräftar att det valda fenomenet som var tänkt att studeras verkligen har studerats, vilket i sin tur ökar trovärdigheten för en studie (Henricson, 2017).

Under sökprocessen användes kombinationen ämnesordssökning tillsammans med valda synonymer för att minska risken att utesluta artiklar som inte registreras utifrån enbart ämnesord, vilket ökar studiens specificitet (Henricson, 2017). Att flera sökord användes i samtliga sökblock möjliggjorde att fler artiklar kunde inkluderas i sökningarna. Större delen av datainsamlingen och dataanalysen bearbetades gemensamt. De gånger enskilt arbete utfördes diskuterades minsta tveksamhet för att minska risk för felbedömning, vilket kan ses om en styrka.

En granskningsmall användes slutligen för de utvalda artiklarna i urvalsprocessen i syfte att minska risken för att bedömningen av kvaliteten på artiklarna blir mindre subjektiv, vilket ökar resultatets tillförlitlighet. Genom att artiklarna först granskades enskilt för att sedan jämföras stärks studiens reliabilitet, då en sammanslagning av två tolkningar blir en säkrare metod än enskilda granskningar (Henricson, 2017). Tre av elva artiklar bedömdes som hög kvalitet, medan resterande ansågs vara av medelhög kvalitet. Det kan ses som en styrka att artiklar av låg kvalitet exkluderades.

Resultatartiklarna bidrog med kunskap ur ett västvärldsperspektiv, även om det är viktigt att ha i åtanke att många länder från västvärlden inte var med. Endast en artikel från Norden inkluderades i studien, medan drygt hälften var utförda i USA, vilket kan försvåra tillämpbarheten för andra delar av västvärlden, såsom Sverige. Kultur, lagar, socioekonomi, hälso- och sjukvård samt andelen tonårsgraviteter skiljer sig både mellan och inom länder, vilket också kan påverka svårigheter med överförbarhet. Övergripande har dock länder i västvärlden liknande kultur jämfört med övriga länder, och liknande resultat har framkommit i studierna oavsett land. Resultatet är främst baserat på tonåringar som är över 15 år, vilket kan påverka överförbarhet till yngre tonårsgravida. Eftersom upplevelser av en tonårsgravitet kan skilja sig mycket beroende på om du är i början eller slutet av tonårstiden är det av relevans att ha med åldern i åtanke. Det är av vikt att belysa att de tonårsgravida ibland tillhörde socialt utsatta grupper, som hemlösa, vilket ytterligare bör tas i beaktande vid applicering av resultatet till annan kontext. Resultatet kan därför vara lättare att överföra till tonåringar i andra särskilt utsatta grupper.

Under arbetets gång lyftes förförståelsen sinsemellan för att medvetandegöra egen tidigare kunskap i ämnet i syfte att undvika påverkan på resultatet. Förförståelsen kan både utgöra ett hinder och en möjlighet för att skapa ny kunskap och förståelse (Dahlberg, 2014; Friberg & Öhlén, 2017). Det stärker studiens pålitlighet och trovärdighet om en medvetenhet för förförståelsen finns (Henricson, 2017; Priebe & Landström, 2017). Trots försök till beaktande

av förförståelsen under hela processen går det inte att utesluta att förförståelsen påverkat den.

Samtliga resultatartiklar har värnat om den etiska aspekten när det kommer till att utföra empiriska studier på minderåriga, samt var etiskt godkända vilket höjer kvaliteten på respektive studie. De belyser ett samhällsrelevant område, där forskningen bidrar till kunskap som gynnar den studerade gruppen.

Resultatdiskussion

Syftet med litteraturöversikten är att beskriva tonåringars upplevelser av sin graviditet i västvärlden. I analysen framkom tre teman, *Känslostorm*, *Period av utsatthet* och *Meningsfullhet*, som beskriver hur tonåringarna upplevde sin graviditet. Huvudfynden i resultatet visar att tonåringarna upplever att de behöver fatta ett stort och svårt beslut vid graviditetsbeskedet, då det väcker mycket känslor att behöva ge upp sitt gamla liv. Det råder stigmatisering i samhället, vilket gör att tonåringarna upplever sig ensamma i sin graviditet, samtidigt som det finns ett stort behov av stöd. Graviditeten medför även positiva upplevelser i form av att de ser möjlighet till nystart i livet och betydelsen att vara behövd.

Samtliga tre teman, *Känslostorm*, *Period av utsatthet* och *Meningsfullhet*, visar på en förändring i tonåringarnas livsvärld under graviditeten. Den naturliga inställningen påverkas i samband med graviditeten, vilket framkommer ur *Känslostorm*, där tonåringarnas vardag plötsligt förändras, de stannar upp och reflekterar över den nya situationen. Husserl (1936/1970) och Merleau-Ponty (1945/1999) beskriver hur livsvärlden erfars utifrån den kontext individen lever i. Det går att urskilja i *Period av utsatthet* där tonåringarnas upplevelser av graviditeten ständigt påverkas av omgivningens åsikter och de sociala sammanhangen. Oavsett hur graviditeten upplevs så skapar den mening hos varje individ, vilket speglar intentionaliteten. Enligt Merleau-Ponty (1945/1999) förändras den levda kroppen när nya situationer inträffar, i detta fall en graviditet. I *Period av utsatthet* framkommer att tonåringarna upplever förändring i sin levda kropp och den nya situationen gör att de reflekterar över och börjar se sin kropp som ett hinder, exempelvis i oförmågan att delta i aktiviteter och sociala sammanhang. I *Meningsfullhet* beskrivs samtidigt hur graviditeten gör att de växer som personer, blir stolta i rollen som gravida samt ser nya möjligheter i deras liv.

När tonårstid och graviditet sammanfaller skapas en ny verklighet, vilket framträder ur *Känslostorm*. När tonåringarna blir gravida närmar de sig inte bara en ny roll som mamma utan träder också in i vuxenlivet på samma gång, till skillnad från en redan vuxen kvinna som blir gravid. Graviditeten leder till att tonåringarna upplever ett nytt fenomen och det uppstår blandade känslor. I en studie av Sawyer m.fl. (2012) beskrivs tonårstiden som en övergångsfas och känslig period. Det förklaras att pendling sker mellan låg självbild och att ha höga förväntningar på livet, samtidigt som det finns en strävan mot självständighet. Det går därför att förstå tonåringarnas känslostorm under graviditeten då de befinner sig i denna övergångsfas. Samtidigt behöver de ta ett stort beslut kring om de ska fortsätta graviditeten eller inte, med allt vad det innebär.

I *Period av utsatthet* framkommer upplevelsen av att vara annorlunda och det råder stigmatisering som leder till att tonåringarna blir ensamma. Rädsla för att bli ifrågasatta gör att tonåringarna främst söker stöd hos personer i liknande situation. Wilson-Mitchell m.fl. (2018) styrker resonemanget då det framkommer att barnmorskor upplever att unga gravida är rädda för att söka sig till vården, med oro för att bli dömda. Enligt Honkavuo (2020) är det viktigt att skapa en välkomnande vårdmiljö för att undvika känslor som utanförskap och utsatthet. Då en tonårsgraviditet innebär ökade risker (Larsson, 2016; WHO, 2020) är det av stor vikt att denna grupp följs av mödravården. Svenska barnmorskeförbundet (2021) redovisar hur barnmorskan ska ta hänsyn till individens förutsättningar. För att bidra till ökat stöd är det fördelaktigt om mödravården erbjuder grupper för unga gravida där de får utbyta erfarenheter. På så vis kan innehållet även anpassas efter gruppen. Fredriksen m.fl. (2012) och Wilson-Mitchell m.fl. (2018) understryker vikten av barnmorskans stöd genom att engagera sig och etablera en relation med tonåringen. Det anses därför relevant att de fångar upp tonåringarna genom att de skapar sig en bild av deras psykosociala situation och kartlägger behov och önskemål av stöd.

Resultatet ur *Meningsfullhet* visar att graviditeten kan ses som en chans till att börja ett nytt liv. Tonåringarna upplever att barnet kan fungera som en länk mellan modern och partnern, samtidigt som det kan förbättra deras livssituation. I en australiensisk kvalitativ studie av Ngum Chi Watts m.fl. (2015) bekräftas uppfattningen från tonårsmödrar om hur barnen ska lösa deras egna relationsproblem. Samtidigt lyfts hur deras barn får dem att känna ett ökat egenvärde och att det är tillfredsställande i den mån att de har en familj och någon de kan älska ovillkorligt. Barnens rättigheter beskrivs i Förenta Nationernas barnkonvention som gäller alla barn. Den består av fyra grundprinciper där en del innefattar hur barnets bästa alltid ska beaktas (UNICEF Sverige, 2018). Det går att till viss del urskilja naivitet, omognad och tendenser till egoism i tonåringarnas resonemang under sin graviditet, då de ibland väljer att bli mödrar i hopp om att erhålla en förbättrad livssituation, utan att beakta barnets bästa. Det råder dock viss mognad i att tonåringarna kan se barnets framtida behov, men det saknas resonemang och insikt kring den otrygga miljön och uppväxten för barnet. Å andra sidan är det viktigt att ha i åtanke att de är just tonåringar och därför ännu inte har utvecklat samma förmåga att resonera som en vuxen.

I resultatet framkommer att tonåringarna ofta upplever sig överrumplade av graviditeten, ibland för att de inte trodde att de kunde bli gravida. Med tanke på det och med vetskapen om att majoriteten av graviditeterna är oplanerade, går det att dra slutsats kring tonåringarnas bristande sexualkunskap. Okunskap kring fertilitet hos tonårsgravida lyfts i en svensk kvalitativ studie av Ekstrand m.fl. (2009) där deltagarna också upplevt sig förvånade över att de hade blivit gravida och att de haft bristande preventivmedelsanvändning. Enligt Pålshammar (2010) och Sawyer m.fl. (2012) har riskbeteenden hos tonåringar en fysiologisk koppling till hjärnans grad av mognad. Ett sådant riskbeteende vid sex och preventivmedelsanvändning kan enligt Ekstrand m.fl. (2005) leda till fler tonårsgraviditeter. Darroch m.fl. (2001) presenterar hur sexualundervisning kan minska antalet tonårsgraviditeter. För att sexualundervisningen ska bli givande bör den anpassas och utgå från tonåringars behov och aktuella kunskapsnivå.

Litteraturoversikten är ett bidrag till en ökad förståelse för gravida tonåringars upplevelser av sin graviditet, både utifrån individ- och samhällsnivå. Kunskap om deras situation främjar tonårsgravida då de lättare kan bli förstådda. Resultatet kan användas i arbetet med gravida tonåringar för alla professioner som möter och arbetar med dem.

Fortsatt forskning

Under arbetets gång har det blivit tydligt att större mängden forskning kring tonårsgraviditeter i västvärlden kommer från USA och England, vilket kan bero på den högre andelen tonårsgraviditeter i de länderna. Vidare studier bör således utföras i Sverige, men även i övriga delar av västvärlden för att erhålla bredare kunskap samt för att lättare förstå geografiska likheter och skillnader i ämnet.

I litteraturoversiktens resultat har det presenterats ett ökat behov av stöd under tonåringars graviditeter och det skulle därför vara av vikt att studera vidare hur vården på bästa sätt kan erbjuda stöd till denna grupp. Det är av intresse att studera om digitala möten kan underlätta för tonåringar att i högre utsträckning närvara vid mödravårdsbesök. Tonåringar är idag ofta mer insatta i teknik än andra grupper som inte växt upp med internet, varför digitala möten kan vara lämpligt utifrån deras situation, men även ur ett hållbarhetsperspektiv. Det underlättar vad gäller transport, vilket framkommit som ett problem för de tonårsgravida. Ytterligare ett förslag är att studera hur gruppträffar med andra unga gravida påverkar deras upplevelse av graviditeten.

Slutsats

Att vara gravid som tonåring i västvärlden kan upplevas som en omvälvande period fylld av oro och ensamhet. Majoriteten tonåringar upplever sig överrumplade och ambivalenta vid graviditetsbeskedet då de flesta graviditeter är oplanerade. Behovet av stöd från omgivningen är större under graviditeten då de sällan har en stabil livssituation. En tonårsgraviditet upplevs ge en chans till nystart och livsstilsförändring samtidigt som det leder till känslan av att vara älskad och behövd. Genom ökad förståelse för deras situation kan vård och bemötande förbättras. Barnmorskor har stora möjligheter att påverka tonåringars upplevelse av sin graviditet genom sitt arbete. Föreliggande litteraturoversikt kan bidra med ökad medvetenhet om gravida tonåringars situation vilket kan leda till minskad stigmatisering och de får möjlighet till en mer positiv upplevelse av sin graviditet.

Referenslista

- Aparicio, E. M., Birmingham, A., Rodrigues, E. N., & Houser, C. (2018). Dual experiences of teenage parenting and homelessness among Native Hawaiian youth: A critical interpretative phenomenological analysis. *Child & Family Social Work, 24*(2), 330-339. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1111/cfs.12618>
- Arthur, A., Unwin, S., & Mitchell, T. (2007). Teenage mothers' experiences of maternity services: a qualitative study. *British Journal of Midwifery, 15*(11), 672-677. <https://doi.org/10.12968/bjom.2007.15.11.28605>
- Bender, S. S. (2008). Three cases of adolescent childbearing decision-making: the importance of ambivalence. *Adolescence, 43*(172), 861-879.
- Bettany-Saltikov, J., & McSherry, R. (2016). *How to do a Systematic Literature Review in Nursing - A step-by-step guide*. Open University Press.
- Carlsson, T., & Georgsson, S. (2021). Forskningsetik. I M. Oscarsson & S. Georgsson (Red.), *Etik för barnmorskor* (s. 293–308). Studentlitteratur.
- Chabot, C., Shoveller, J. A., Johnson, J. L., & Prkachin, K. (2010). Morally problematic: young mothers' lives as parables about the dangers of sex. *Sex Education. Sexuality, Society and Learning, 10*(2), 201-215. <https://doi.org/10.1080/14681811003666283>
- Charlton, B. M., Nava-Coulter, B., Coles, M. S., & Katz-Wise, S. L. (2019). Teen Pregnancy Experiences of Sexual Minority Women. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology, 32*(5), 499-505. <https://doi.org/10.1016/j.jpag.2019.05.009>
- Clarke, K. (2010). Repeat teenage pregnancy in two cultures - the meanings ascribed by teenagers. *Children & Society, 24*(3), 188-199. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2009.00217.x>
- Coleman-Minahan, K., Stevenson, A. J., Obront, E., & Hays, S. (2020). Adolescents Obtaining Abortion Without Parental Consent: Their Reasons and Experiences of Social Support. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health, 52*(1), 15-22. <http://doi.org/10.1363/psrh.12132>
- Dahlberg, K. (2014). *Att undersöka hälsa och vårdande*. Författaren och Natur & Kultur.
- Darroch, J. E., Frost, J. J., & Singh, S. (2001). *Teenage sexual and reproductive behavior in developed countries: Can more progress be made?* (Occasional report, 2001:03). The Alan Guttmacher Institute, New York. https://www.guttmacher.org/sites/default/files/pdfs/pubs/eurosynth_rpt.pdf

- DiCenso, A., Guyatt, G., Willan, A., & Griffith, L. (2002). Interventions to reduce unintended pregnancies among adolescents: systematic review of randomised controlled trials. *British Medical Journal*, 324(7351), 1426-1430. <https://doi.org/10.1136/bmj.324.7351.1426>
- Ekstrand, M., Larsson, M., Von Essen, L., & Tyden, T. (2005). Swedish teenager perceptions of teenage pregnancy, abortion, sexual behavior, and contraceptive habits - a focus group study among 17-year-old female high-school students. *Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica*, 84(10), 980-986. <https://doi.org/10.1111/j.0001-6349.2005.00809.x>
- Ekstrand, M., Tydén, T., Darj, E., & Larsson, M. (2009). An illusion of power: qualitative perspectives on abortion decision-making among teenage women in Sweden. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 41(3), 173-180. <https://doi.org/10.1363/4117309>
- Erfina, E., Widayawati, W., McKenna, L., Reisenhofer, S., & Ismail, D. (2019). Adolescent mothers' experiences of the transition to motherhood: An integrative review. *International Journal of Nursing Sciences*, 6(2), 221-228. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2019.03.013>
- Etikprövningsmyndigheten. (u.å.). *Forskningsperson*. <https://etikprovningmyndigheten.se/for-forskningsperson/>
- Fredriksen, A. M., Lyberg, A., & Severinsson, E. (2012). Health supervision of young women during pregnancy and early motherhood: A Norwegian qualitative study. *Nursing & Health Sciences*, 14(3), 325-331. <https://doi.org/10.1111/j.1442-2018.2012.00724.x>
- Friberg, F. (2017). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats. Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 141–152). Studentlitteratur.
- Henricson, M. (2017). Diskussion. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s. 411–420). Studentlitteratur.
- Henricson, M., & Billhult, A. (2017) Kvalitativ metod. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s. 111–119). Studentlitteratur.
- Hertfelt Wahn, E., von Post, I., & Nissen, E. (2007). A description of Swedish midwives' reflections on their experience of caring for teenage girls during pregnancy and childbirth. *Midwifery*, 23(3), 269-278. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2006.02.004>

- Honkavuo, L. (2020). *Zambian Midwives' Experiences of Adolescent Pregnancy and Childbirth in a Clinical Midwife Context: An ethnographic study*. *African Journal of Health Sciences*, 33(6), 76-86.
- Husserl, E. (1970). *The crisis of European sciences and transcendental phenomenology: An introduction to phenomenological philosophy*. (D. Carr, övers.). Evanston. (Originalarbete publicerat 1936).
- Husserl, E. (2004). *Idéer till en ren fenomenologi och en fenomenologisk filosofi*. (J. Jakobsson, övers.). Thales. (Originalarbete publicerat 1913).
- Häggström-Nordin, E., & Matteo, M. (2016). Ungdomars sexualvanor. I E. Häggström-Nordin & C. Magnusson (Red.), *Ungdomar, sexualitet och relationer* (s. 55–71). Studentlitteratur.
- Imamura, M., Tucker, J., Hannaford, P., da Silva, M. O., Astin, M., Wyness, L., Bloemenkamp, K. W. M., Jahn, A., Karro, H., Olsen, J., Temmerman, M., & REPROSTAT 2 group. (2007). Factors associated with teenage pregnancy in the European Union countries: a systematic review. *European Journal of Public Health*, 17(6), 630–636. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckm014>
- International Confederation of Midwives (ICM). (2014). *Philosophy and Model of Midwifery Care*. https://www.internationalmidwives.org/assets/files/general-files/2020/07/cd0005_v201406_en_philosophy-and-model-of-midwifery-care.pdf
- Jeha, D., Usta, I., Ghulmiyyah, L., & Nassar, A. (2015). A review of the risks and consequences of adolescent pregnancy. *Journal of Neonatal-Perinatal Medicine*, 8(1), 1-8. <https://doi.org/10.3233/NPM-15814038>
- Karlsson, E-K. (2017). Informationssökning. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s. 81–97). Studentlitteratur.
- Kinser, P., & Masho, S. (2015). “I just start crying for no reasons”: The experiences of stress and depression in pregnant, urban, African-American adolescents and their perceptions of yoga as a management strategy. *Women's Health Issues*, 25(2), 142–148. <http://doi.org/10.1016/j.whi.2014.11.007>
- Kjellström, S. (2017). Forskningsetik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s. 57–80). Studentlitteratur.
- Larsson, M. (2016). Ungdomars sexuella och reproduktiva hälsa i ett folkhälsoperspektiv. I E. Häggström-Nordin & C. Magnusson (Red.), *Ungdomar, sexualitet och relationer* (s.

327–342). Studentlitteratur.

- Lucas, G., Olander, E. K., Ayers, S., & Salmon, D. (2019). No straight lines - young women's perceptions of their mental health and wellbeing during and after pregnancy: a systematic review and meta-ethnography. *BMC Women's Health*, 19(1), Artikelnummer: 152. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1186/s12905-019-0848-5>
- Lundgren, I. & Berg, M. (2016). Den professionella barnmorskan. I H. Lindgren, K. Christensson & A-K Dykes (Red.), *Reproduktiv hälsa. Barnmorskans kompetensområde*. (s. 19–25). Studentlitteratur.
- Mann, E. S., Cardona V., & Gómez, C. A. (2015). Beyond the discourse of reproductive choice: narratives of pregnancy resolution among Latina/o teenage parents. *An International Journal for Research, Intervention and Care*, 17(9), 1090-1104. <https://doi.org/10.1080/13691058.2015.1038853>
- Manzi, F., Ogwang, J., Akankwatsa, A., Wokali, O. C., Obba, F., Bumba, A., Nekaka, R., Gavamukulya, Y. (2018). Factors Associated with Teenage Pregnancy and its Effects in Kibuku Town Council, Kibuku District, Eastern Uganda: A Cross Sectional Study. *Journal of Primary Healthcare: Open Access* 8(2), 1-6. <https://doi.org/10.4172/2167-1079.1000298>
- Merleau-Ponty, M. (1999). *Kroppens fenomenologi*. (W. Fovet, övers.). (1 uppl.). Daidalos. (Originalarbete publicerat 1945).
- Nationalencyklopedin. (u.å). Västerlandet. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2021, 1 november från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/västerlandet>
- Ngum Chi Watts, M. C., Liamputtong, P., & Mcmichael, C. (2015). Early motherhood: a qualitative study exploring the experiences of African Australian teenage mothers in greater Melbourne, Australia. *BMC Public Health* 15(1), 873–873. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-2215-2>
- Persson, C., & Sundin, K. (2017). Fenomenologisk hermeneutisk tolkningsmetod. Ett dialektiskt förhållningssätt. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad* (s. 325–338). Studentlitteratur.
- Phillips, T. (2020). *Etnicitet och kultur* (2:a uppl.). Gleerups Utbildning.
- Priebe, G., & Landström, C. (2017). Den vetenskapliga kunskapens möjligheter och begränsningar. Grundläggande vetenskapsteori. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig*

teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad (s. 25–42).
Studentlitteratur.

- Pålshammar, Å. (2010, juni). Tonårshjärnan, risk och sex. *Läkartidningen*, 107(6), 354–356.
- Sadler, L. S., Novick, G., & Meadows-Oliver, M. (2016). “Having a baby changes everything” Reflective functioning in pregnant adolescents. *Journal of Pediatric Nursing*, 31(3), 219-231. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2015.11.011>
- Sawyer, S. M., Afifi, R. A., Bearinger, L. H., Blakemore, S-J., Dick, B., Ezeh, A., C., & Patton, G. C. (2012). Adolescence: a foundation for future health. *Lancet*, 379(9826), 1630-1640. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(12\)60072-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(12)60072-5)
- Segesten, K. (2017). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats. Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 105–108). Studentlitteratur.
- SFS 2017:30. *Hälso- och sjukvårdslag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag-201730_sfs-2017-30
- SFS 2018:618. *Lag om sexualbrott*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700
- Smith, J. L., Skinner, R., & Fenwick, J. (2012). Perceptions of teen motherhood in Australian adolescent females: Life-line or lifederailment. *Women and Birth*, 25(4), 181–186. <https://doi:10.1016/j.wombi.2011.10.007>
- Socialstyrelsen. (2021). *Statistik om aborter 2020*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/statistik/2021-5-7373.pdf>
- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). (2012). *Bilaga 5. Mall för kvalitetsgranskning av studier med kvalitativ forskningsmetodik - patientupplevelser*. https://moodle.med.lu.se/pluginfile.php/16690/course/section/3462/Mall_kvalitativ_forskningmetodik.pdf
- Statistiska centralbyrån. (2021, 14 september). *Föräldrars ålder i Sverige*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/foraldrars-alder-i-sverige/>

- Svenska Akademiens ordlista. (2021). *Tonåren*. <https://svenska.se/tre/?sok=tonåren&pz=1>
- Svenska Barnmorskeförbundet. (2021). *Barnmorskan*.
<https://www.barnmorskeforbundet.se/barnmorskan/>
- Tomar, S., Mole, K., & Munninarayanappa, N. V. (2017). Attitude Of Adolescent Mothers Regarding Teenage Pregnancy. *International Journal of Advanced Research*, 5(5), 1889–1897. <http://doi.org/10.21474/IJAR01/4325>
- UMO. (u.å). *Åldersgräns för sex?* Hämtad 2021-12-02 från <https://www.umo.se/sex/forstaganen/aldersgrans-for-sex/>
- UNICEF Sverige. (2018). *Barnkonventionen. FN:s konvention om barnens rättigheter*.
<https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>
- Wendt, E. (2016). Ungdomsmottagningarnas förebyggande och hälsofrämjande. I E. Häggström-Nordin & C. Magnusson (Red.), *Ungdomar, sexualitet och relationer* (s. 361–378). Studentlitteratur.
- Wilson-Mitchell, K., Marowitz, A., & Lori, J. R. (2018). Midwives' Perceptions of Barriers to Respectful Maternity Care for Adolescent Mothers in Jamaica: A Qualitative Study. *International Journal of Childbirth*, 8(1), 18–34. <https://doi.org/10.1891/2156-5287.8.1.18>
- World Health Organisation (WHO). (2020). *Adolescent pregnancy*. Hämtad 2021-11-01 från <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy>
- World Medical Association. (2013). *WMA Declaration of Helsinki - Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects*. <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>
- Östlundh, L. (2017). Informationssökning. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats. Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 59–82). Studentlitteratur.

Bilaga 1 – SBU:s granskningsmall

Bilaga 5. Mall för kvalitetsgranskning av studier med kvalitativ forskningsmetodik – patientupplevelser

VERSION 2012:1.4

SBU:s granskningsmall bygger på tidigare publicerat material [1,2], men har bearbetats och kompletterats för att passa SBU:s arbete.

Författare: _____ År: _____ Artikelnummer: _____

Total bedömning av studiekvalitet:		
Hög ☐	Medelhög ☐	Låg ☐

Anvisningar:

- Alternativet "oklart" används när uppgiften inte går att få fram från texten.
- Alternativet "ej tillämpligt" väljs när frågan inte är relevant.

	Ja	Nej	Oklart	Ej tillämpl
1. Syfte				
a) Utgår studien från en väldefinierad problemformulering/frågeställning?	☐	☐	☐	☐
Kommentarer (syfte, problemformulering, frågeställning etc):				
2. Urval				
a) Är urvalet relevant?	☐	☐	☐	☐
b) Är urvalsförfarandet tydligt beskrivet?	☐	☐	☐	☐
c) Är kontexten tydligt beskriven?	☐	☐	☐	☐
d) Finns relevant etiskt resonemang?	☐	☐	☐	☐
e) Är relationen forskare/urval tydligt beskriven?	☐	☐	☐	☐
Kommentarer (urval, patientkarakteristika, kontext etc):				

	Ja	Nej	Oklart	Ej tillämpl
3. Datainsamling				
a) Är datainsamlingen tydligt beskriven?	☐	☐	☐	☐
b) Är datainsamlingen relevant?	☐	☐	☐	☐
c) Råder datamätnad?	☐	☐	☐	☐
d) Har forskaren hanterat sin egen förförståelse i relation till datainsamlingen?	☐	☐	☐	☐
Kommentarer (datainsamling, datamätnad etc):				
4. Analys				
a) Är analysen tydligt beskriven?	☐	☐	☐	☐
b) Är analysförfarandet relevant i relation till datainsamlingsmetoden?	☐	☐	☐	☐
c) Råder analysmättnad?	☐	☐	☐	☐
d) Har forskaren hanterat sin egen förförståelse i relation till analysen?	☐	☐	☐	☐
Kommentarer (analys, analysmättnad etc):				
5. Resultat				
a) Är resultatet logiskt?	☐	☐	☐	☐
b) Är resultatet begripligt?	☐	☐	☐	☐
c) Är resultatet tydligt beskrivet?	☐	☐	☐	☐
d) Redovisas resultatet i förhållande till en teoretisk referensram?	☐	☐	☐	☐
e) Genereras hypotes/teori/modell?	☐	☐	☐	☐
f) Är resultatet överförbart till ett liknande sammanhang (kontext)?	☐	☐	☐	☐
g) Är resultatet överförbart till ett annat sammanhang (kontext)?	☐	☐	☐	☐
Kommentarer (resultatens tydlighet, tillräcklighet etc):				

Kommentarer till mallen för kvalitetsgranskning av studier med kvalitativ forskningsmetodik – patientupplevelser

1. Syfte

Fundera över:

- vad målsättningen med studien var
- varför det är viktigt
- relevansen
- om kvalitativ metodik är lämplig för att utforska problemområdet/svara på frågeställningen.

2. Urval

Fundera över:

- om forskaren redovisat bakgrund till vald urvalsmetod
- om forskaren redovisat hur deltagarna valdes ut
- om forskaren redovisat varför de valda deltagarna valdes ut
- om forskaren redovisat hur många deltagare som valdes ut
- om forskaren redogjort för om någon inte valde att delta och i så fall varför
- om forskaren lyfter fram etiska resonemang som sträcker sig längre än "informed consent" och "ethical approval"
- om forskaren beskrivit relationen mellan forskare och informant och hur denna skulle kunna påverka datainsamlingen, exempelvis tacksamhetsskuld, beroendeförhållanden etc.

3. Datainsamling

Fundera över:

- om "settingen" för datainsamlingen var berättigad
- om det framgår på vilket sätt datainsamlingen utfördes (t ex djupintervju, semistrukturerad intervju, fokusgrupp, observationer etc)
- om forskaren har motiverat vald datainsamlingsmetod
- om det explicit framgår hur vald datainsamlingsmetod utfördes (t ex vem intervjuade, hur länge, användes intervjuguide, var utfördes intervjun, hur många observationer etc)
- om metoden modifierades under studiens gång (om så är fallet, framgår det hur och varför detta skedde)
- om insamlat datamaterial är tydliga (t ex video- eller ljudinspelningar, anteckningar etc)

- om forskaren resonerar kring om man nått mättnad, dvs när mer datainsamling inte ger mer ny data (inte alltid tillämpligt)
- om det är tillämpligt att föra ett mättnadsresonemang, fundera på om det är rimligt, dvs faktiskt validerat på goda grunder.

4. Analys

Fundera över:

- om analysprocessen är beskriven i detalj
- om analysförfarandet är i linje med den teoretiska ansats som eventuellt låg till grund för datainsamlingen
- om analysen är tematisk, framgår det hur man kommit fram till dessa teman?
- om tabeller har använts för att tydliggöra analysprocessen
- om forskaren kritiskt har resonerat kring sin egen roll, potentiell bias eller inflytande under analysprocessen
- om analysmättnad råder (kan man hitta fler teman baserat på redovisade citat?).

5. Resultat

Fundera över:

- om resultaten/fynden diskuteras i relation till syftet eller frågeställningen
- om ett adekvat resonemang förs kring resultaten eller om resultaten bara är citat/dataredovisning
- om resultaten redovisas på ett tydligt sätt (t ex är det lätt att se vad som är citat/data och vad som är forskarens eget inlägg)
- om resultatredovisningen återkopplas till den teoretiska ansats som eventuellt låg till grund för datainsamling och analys
- om tillräckligt med data redovisas för att underbygga resultaten
- i vilken utsträckning motstridiga data har beaktats och framhålls
- om forskaren kritiskt har resonerat kring dess egen roll, potentiell bias eller inflytande under analysprocessen
- om forskaren för ett resonemang kring resultatens överförbarhet eller andra användningsområden för resultaten.

Referenser

1. Bahtsevani C. In search of evidence-based practices: exploring factors influencing evidence-based practice and implementation of clinical practice guidelines. Malmö: Malmö högskola; 2008.
2. Willman A, Stoltz P, Bahtsevani C. Evidensbaserad omvårdnad. En bro mellan forskning och klinisk verksamhet. Studentlitteratur; 2006.

Bilaga 2 – Artikelöversikt

Titel, författare, publiceringsår, land, databas	Syfte	Metod och urval	Slutsats	Kommentarer om kvalitet utifrån SBU:s granskningsmall
<p>#1</p> <p>Dual experiences of teenage parenting and homelessness among Native Hawaiian youth: A critical interpretative phenomenological analysis.</p> <p>Aparicio, E. M., Birmingham, A., Rodrigues, E. N., & Houser, C.</p> <p>2018, Hawaii/USA</p> <p>CINAHL</p>	<p>Att studera hemlösa tonåringars upplevelse av graviditet och föräldraskap.</p>	<p>Kvalitativ metod. Kritisk tolkande fenomenologisk analys.</p> <p>Individuella djupgående semi-strukturerade intervjuer som i genomsnitt var 75 minuter.</p> <p>3 deltagare (varav 2 var tonårspappor).</p>	<p>Livet som hemlös tonårsförälder är fyllt av utmaningar samtidigt som de känner en stor kärlek för sina barn och ser hoppfullt på framtiden. Resultaten visar på ett behov av stöd och anpassade insatser från samhället såsom föräldrastöd och traumabehandling, vilket kan förbättra livet för denna utsatta grupp.</p>	<p>Hög kvalitet.</p> <p>Författarnas förståelse nämns kort.</p> <p>Få informanter, även om antalet deltagare motiveras i förhållande till analysmetoden.</p> <p>Tydligt beskrivet hur författarna värnade om deltagarnas integritet.</p> <p>Överförbarheten lyfts även om resultatet inte bedöms möjligt att överföra till en liknande eller annan kontext.</p> <p>Etiskt godkänd.</p>
<p>#2</p> <p>Teenage mothers' experiences of maternity services: a qualitative study.</p> <p>Arthur, A., Unwin, S., & Mitchell, T.</p> <p>2007, England</p> <p>CINAHL</p>	<p>Syftet var att:</p> <ol style="list-style-type: none"> utforska tonårsmödrars upplevelser av tjänster inom mödravård i länet, med fokus på tillgänglighet och acceptans, samt kartlägga om tjänster inom mödravård i länet uppfyller standarden utifrån "Childrens' and Maternity NSF" (National Service Framework). 	<p>Kvalitativ metod. Fenomenologi. Retrospektiv.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer.</p> <p>8 deltagare.</p>	<p>I studien framkom att tonåringarna önskade bli behandlade som individer i stället för likasinnade med äldre gravida. Tjänsterna bör utformas för att passa den unga kvinnan genom graviditet och moderskap, med fokus på att minska känslor av social isolering, sårbarhet och kontrollförlust.</p>	<p>Medelhög kvalitet</p> <p>Inga sociodemografiska faktorer redovisas.</p> <p>Framkommer inte hur långa intervjuerna var.</p> <p>Förståelse diskuteras inte.</p> <p>Väl presenterat resultat med flertalet citat.</p>

				Författarna reflekterar inte kring begränsningar/ styrkor eller dess överförbarhet Etiskt godkänd
#3 Three cases of adolescent childbearing decision-making: the importance of ambivalence. Bender, S. S. 2008, Island CINAHL & PubMed	Att studera gravida tonåringars beslut kring att behålla graviditeten eller inte och upplevelserna kring beslutet.	Kvalitativ metod. Fallstudie. Intervjuer. Totalt 9 intervjuer, där varje deltagare intervjuades 3 gånger. 3 deltagare (varav en var 20 år under graviditeten).	Beslutet att avsluta eller fullfölja en graviditet är mycket komplex. Resultaten visade att de gravida tonåringarna upplevde mycket ambivalens under graviditeten. Rädslan för att känna ånger efter en abort var det främsta skälet till att tonåringarna behöll graviditeten.	Medelhög kvalitet. Utgått från en modell för beslutsfattande när de studerat besluten under graviditeten. Öppen och flexibel intervjumethodik med relevanta följdfrågor för att fånga upp vad deltagarna uttryckte. Flera intervjuer med varje deltagare gav möjlighet att fånga upp tidigare oklarheter. Det framkommer dock inte hur långa intervjuerna var. Förförståelse och överförbarhet diskuteras inte. Etiskt godkänd och för etiska resonemang.
#4 Morally problematic: young mothers' lives as parables about the dangers of sex. Chabot, C., Shoveller, J. A., Johnson, J. L., & Prkachin, K. 2010,	Att undersöka föreställningen om att lära sig av sina "misstag" hos unga mödrar - och kritisera det vi refererar till som liknelser vad gäller faror och konsekvenser av sexuell aktivitet för unga kvinnor.	Kvalitativ metod. Del av tidigare studie. Intervju- och observationsstudie. Djupgående semistrukturerade intervjuer. Fältstudier under cirka 7 veckor.	Medan många deltagare ansåg att andra tonårsmödrars föreläsningar och berättelser kunde vara en positiv upplevelse för studenter liksom för andra unga mödrar, kan liknelserna från deras upplevelser förstärka det sociala och fysiska avstånd som finns mellan unga mödrar och det vanliga samhället.	Medelhög kvalitet. Hantering av förförståelse diskuteras inte. Tydligt beskriven datainsamling och dataanalys.

<p>Kanada</p> <p>CINAHL</p>		<p>39 deltagare (varav 14 var socialarbetare).</p> <p>De 25 deltagarna intervjuades 1–4 gånger, 1–2 timmar per gång. Totalt 76 intervjuer.</p>		<p>Sociodemografisk bakgrund presenteras. Brett urval.</p> <p>Stort antal deltagare.</p> <p>Ingen diskussion kring styrkor/brister med studien eller dess överförbarhet.</p> <p>Etiskt godkänd.</p>
<p>#5</p> <p>Teen Pregnancy Experiences of Sexual Minority Women.</p> <p>Charlton, B. M., Nava-Coulter, B., Coles, M. S., & Katz-Wise, S.L.</p> <p>2019, USA</p> <p>PubMed</p>	<p>Att beskriva upplevelser kring tonårsgravitet bland kvinnor av sexuell minoritet samt belysa eventuella riskfaktorer.</p>	<p>Mixad metod.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer på 60 minuter.</p> <p>30 minuters enkät kring bland annat sociodemografiska faktorer för att kontextualisera kvalitativa data.</p> <p>10 deltagare.</p>	<p>Sammanfattningsvis har kvinnor av sexuell minoritet en rad upplevelser av att vara gravida under tonåren. Det är särskilt viktigt att vårdgivare undviker att ytterligare stigmatisera sexuella minoritetsgrupper som genomgår graviditeter och som redan upplever stigma baserat på sexuell minoritet.</p>	<p>Hög kvalitet</p> <p>Förförståelsen lyfts i studien.</p> <p>Analysmättnad uppstår.</p> <p>Framtagen konceptuell modell.</p> <p>Belyser styrkor/begränsningar med studien och dess överförbarhet.</p> <p>Etiskt godkänd.</p>
<p>#6</p> <p>Repeat teenage pregnancy in two cultures - the meanings ascribed by teenagers.</p> <p>Clarke, K.</p> <p>2010, England</p> <p>CINAHL</p>	<p>Att utveckla en djupare och mer komplex förståelse för upprepade tonårsgraviteter genom att jämföra psykosociala, emotionella och ekonomiska faktorer i två olika delar av världen.</p>	<p>Kvalitativ metod.</p> <p>Individuella djupgående semistrukturerade intervjuer.</p> <p>52 deltagare (varav 26 från Karibien och 2 deltagare var 20 år under graviditet).</p>	<p>Att låta tonårsmödrar berätta sin historia gav en ökad förståelse för faktorer som påverkar en upprepad graviditet. Den internationella jämförelsen bidrog till att förstå faktorer som både var lika och som skiljde sig åt mellan länderna.</p>	<p>Medelhög kvalitet.</p> <p>Resultatet jämförs med andra studiers resultat.</p> <p>Förförståelsen och överförbarheten lyfts ej.</p> <p>Framkommer inte hur långa intervjuerna var.</p> <p>Stort antal deltagare.</p>

				Flera längre citat från intervjuerna vilket ger en tydligare bild av resultatet och ökar trovärdigheten. Etiskt godkänd.
#7 Adolescents Obtaining Abortion Without Parental Consent: Their Reasons and Experiences of Social Support. Coleman-Minahan, K., Stevenson, A. J., Obront, E., & Hays, S. 2020, USA CINAHL	Att utforska hur ungdomar, som väljer att skaffa rättslig förbigång ("judicial bypass") för abort, fattar sitt beslut att göra abort och vilka de involverar i beslutet, inklusive de män som är involverade i deras graviditeter.	Kvalitativ metod. Semistrukturerade intervjuer mellan 30–60 minuter. Strategiskt urval. 20 deltagare.	Resultatet bekräftar tidigare forskning genom att visa att tonåringar i regel tänker igenom sitt abortbeslut, involverar andra, och att de ofta kan förutse sina föräldrars reaktioner. Studien ger bevis på att ungdomar förutser och upplever stigmatisering kring abortfrågan.	Hög kvalitet Teoretisk referensram. God kvalitet i beskrivningar kring datainsamling, dataanalys. Inget resonemang kring förståelse. Belyser styrkor/ begränsningar med studien och dess överförbarhet. Etiskt godkänd.
#8 "I just start crying for no reasons": The experiences of stress and depression in pregnant, urban, African-American adolescents and their perceptions of yoga as a management strategy. Kinser, P., & Masho, S. 2015, USA CINAHL	Att utforska urbana gravida afroamerikanska tonåringars upplevelser av stress och depression samt undersöka deras uppfattningar om alternativa icke-medicinska behandlingsstrategier, såsom yoga.	Kvalitativ metod. Fenomenologi/Hermeneutik. Fokusgrupper. Semistrukturerade intervjuer. 17 deltagare.	Studiens deltagare rapporterade upplevelser av höga nivåer av stress och uppvisade symtom på depression. De kände sig ensamma i sin stress och rädsla inför framtiden. Det framkom att tonåringarna var någorlunda bekanta med och uppskattade yoga för att hantera stress.	Medelhög kvalitet Bristande beskrivning kring datainsamling, hur stora fokusgrupperna var och hur många grupper det blev. God kvalitet i hantering av dataanalys. Ingen teoretisk referensram. Belyser styrkor/begränsningar med studien och dess överförbarhet.

<p>#9</p> <p>Beyond the discourse of reproductive choice: narratives of pregnancy resolution among Latina/o teenage parents.</p> <p>Mann, E. S., Cardona V., & Gómez, C. A.</p> <p>2015, USA</p> <p>PubMed</p>	<p>1. Vilka framträdande teman bildas ur latinamerikanska tonårsföräldrars retrospektiva berättelser av deras eller deras partners beslutsprocess kring graviditet?</p> <p>2. Hur kände de när de först upptäckte att de eller deras partner var gravid?</p> <p>3. Hur såg de på alternativen till att bli förälder, såsom abort eller adoption?</p> <p>4. Vilken roll hade familjemedlemmar eller partners i beslutsfattandet kring att fortsätta graviditeten.</p>	<p>Kvalitativ metod.</p> <p>Strategiskt urval. Del av tidigare studie.</p> <p>Individuella semistrukturerade intervjuer, cirka 75 minuter långa.</p> <p>24 deltagare (varav 8 var tonårspappor).</p>	<p>För många av deltagarna var nyliberala värderingar, som personligt ansvar och acceptans av konsekvenserna av deras handlingar i kombination med en tro på livets helighet, det som formade deras beslut att fortsätta graviditeten.</p> <p>Stigmat i samband med abort och adoption blev ett framträdande tema i tonåringarnas berättelser, och liksom vuxna som plötsligt blir oavsiktligt gravida, skulle tonårsgravida dra nytta av icke-dömande och empatiskt bemötande och stöd när de överväger sina alternativ.</p>	<p>Etiskt godkänd.</p> <p>Medelhög kvalitet</p> <p>Inget resonemang kring förförståelse.</p> <p>Ingen teoretisk referensram.</p> <p>Tydligt presenterat resultat.</p> <p>Belyser styrkor/begränsningar med studien samt dess användbarhet och överförbarhet.</p> <p>Etiskt godkänd.</p>
<p>#10</p> <p>“Having a baby changes everything” Reflective functioning in pregnant adolescents.</p> <p>Sadler, L. S., Novick, G., & Meadows-Oliver, M.</p> <p>2016, USA</p> <p>PubMed</p>	<p>Syftet var att:</p> <p>1. beskriva dominanta teman ur berättelser utifrån en rasmässig och etnisk variation av gravida tonåringar, och</p> <p>2. beskriva hur tonåringarnas förmåga att reflektera över sig själva (“Reflective functioning”, RF), familjemedlemmar, partners och spädbarn var relaterade till förmågan att förutse hur de kommer navigera de uppgifter som ingår i föräldraskapet.</p>	<p>Kvalitativ metod. Interpretive description.</p> <p>Strategiskt urval Del av tidigare studie.</p> <p>Semistrukturerade intervjuer.</p> <p>30 deltagare.</p>	<p>De tonåringar som var mer reflekterande kunde lättare omfamna den känslomässiga komplexiteten av graviditeten, kunde föreställa sig barnet och deras förhållande, kunde börja se sig själva som föräldrar på ett alltmer nyanserat sätt, kunde beskriva de verkliga utmaningarna med ett förestående föräldraskap och bedöma vem som skulle stödja dem.</p>	<p>Medelhög kvalitet</p> <p>Framkommer inte hur långa intervjuerna var.</p> <p>Förförståelse diskuteras inte.</p> <p>Ingen teoretisk referensram.</p> <p>Stort antal deltagare.</p> <p>Belyser styrkor/begränsningar med studien och dess användbarhet.</p> <p>Etiskt godkänd.</p>

<p>#11</p> <p>Perceptions of teen motherhood in Australian adolescent females: Life-line or lifederailment.</p> <p>Smith, J. L., Skinner, R., & Fenwick, J.</p> <p>2012, Australien</p> <p>PubMed</p>	<p>Att presentera resultat som tyder på koppling mellan tonåringars attityder och tankar kring moderskap och deras val av preventivmedel samt reproduktiva påföljder.</p>	<p>Kvalitativ metod.</p> <p>Strategiskt urval. Del av tidigare studie.</p> <p>Individuella semistrukturerade intervjuer, 45–90 minuter långa.</p> <p>69 deltagare (varav 13 aldrig varit gravida).</p>	<p>Perspektiv på graviditet och föräldraskap var sammanvävda med tonåringarnas egna självuppfattningar, utvecklingsvägar och framtidsutsikter.</p> <p>I enlighet med den naturliga övergångsperiod som tonåren innebär, framhöll deltagarna vikten av att främja självutveckling i syfte att förbereda sig inför vuxenlivet.</p>	<p>Medelhög kvalitet</p> <p>Stort antal deltagare.</p> <p>Inget resonemang kring förståelse.</p> <p>Ingen teoretisk referensram.</p> <p>Belyser styrkor/begränsningar med studien och dess användbarhet.</p> <p>Etiskt godkänd.</p>
--	---	--	--	--